Ἀριθ. 312 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.–Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι –Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὀδὸς Σταδίου, 6 20 Δεκεμβρίου 1881

Η ΜΗΤΗΡ ΤΟΥ ΒΑΣΙΓΚΤΩΝΟΣ

Ἐλέχθη ὅτι «αἱ μητέρες πρὸ πάντων παρασκευάζουσι τοὺς μεγάλους ἄνδρας», καὶ πρὸς ἀπόδειξιν κατέγραψαν κατάλογον πάντων τῶν διασήμων ἀνδρῶν, οἵτινες ἀπὸ τῶν Γράκχων μέχρι σήμερον ἀνετράφησαν ἀποκλειστικῶς ὑπὸ γυναικῶν. Ἴσως ἤθελεν εἶναι ἀκριβέστερον νὰ ἐπεκταθῇ ἡ παρατήρησις ἐπὶ πάντων τῶν ἀνδρῶν, ἐπιφανῶν ἢ ἀφανῶν, καὶ νὰ πιστωθῇ ὅτι ὁ χαρακτὴρ αὐτῶν, ἡ διαγωγή, αἱ ῥοπαὶ αὐταὶ ἐξηρτῶντο κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς μητρικῆς ἀγωγῆς. Ἡ μήτηρ εὐθὺς ἀπὸ τῆς γεννήσεως δεχομένη τὸ τέκνον, παρισταμένη εἰς τὰς πρώτας ἐντυπώσεις αὐτοῦ, εἶνε ὄντως διδάσκαλος παντοδύναμος, ἐμπνέουσα αὐτῷ τὰς πρώτας ἀρχὰς καὶ τὰς ἕξεις. Μεταδίδουσα συνήθως εἰς τὰ τέκνα της τὴν ἰδίαν κρᾶσιν καὶ τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου, δὲν ὑπολείπεται καὶ ἐν τῇ μεταδόσει τῆς φυσιογνωμίας τῆς ψυχῆς της. Τὰ ἀγαθὰ ἢ τὰ πονηρὰ σπέρματα, ἅτινα ἐν ἑαυτῇ εἶχε, ἀναπτύσσονται κάλλιον καὶ μᾶλλον ἐλευθέρως εἰς τὸ τέκνον, ὅπερ ἀνέθρεψεν αὐτὴ αὕτη· ἐν τούτῳ δὲ καὶ κεῖται ἡ ἀμοιβὴ αὐτῆς ἢ ἡ τιμωρία. Ἐν ταῖς γυναιξίν, αἵτινες ηὐτύχησαν νὰ θεωρήσωσι τοὺς υἱούς των ὡς κόσμον τοῦ ἰδίου αὐτῶν βίου, ἡ τοῦ Βασιγκτῶνος μήτηρ κατέχει τὴν πρώτην θέσιν.

*
* *

Ἡ Μαρία Βάλλ, θυγάτηρ τοῦ συνταγματάρχου Βάλλ καὶ μήτηρ τοῦ Βασιγκτῶνος, ἐγεννήθη τῷ 1706 ἐν τῇ ἀγγλικῇ ἀποικίᾳ τῆς Βιργινίας. Ὑπανδρεύθη τῇ 6 Μαρτίου 1730 τὸν Αὔγουστῖνον Βασιγκτῶνα, ἔχοντα ἐκ προγενεστέρου γάμου ζῶντα δύο τέκνα, τὸν Λαυρέντιον καὶ Αὔγουστῖνον.

Ὁ Γεώργιος Βασιγκτὼν ἐγεννήθη τῇ 22 Φεβρουαρίου 1732 παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Ποτομὰκ, ἐν Bridge 's Creek τῆς κομητείας τῆς Βεστμορελανδίας, ἐν Βιργινίᾳ. Ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ, ἐγκαταστᾶσα ἐν Ἀμερικῇ ἀπὸ τοῦ 1657, ἀνῆκεν εἰς τοὺς μικροὺς εὐγενεῖς τῆς κομητείας τοῦ Δουρχὰν, ἐν Ἀγγλίᾳ, κατεῖχε δὲ διακεκριμένην θέσιν ἐν τοῖς γεωργικοῖς οἴκοις τῆς Βιργινίας. Ὁ πατήρ του ἦτο εἷς τῶν προὐχόντων καὶ πλούσιος, ὅταν δ' ἀπεβίωσε κατέλιπε τὰ δέκα αὐτοῦ τέκνα ἐν θέσει ἐντίμῳ καὶ αὐτοκρατεῖ.

Ὁ Γεώργιος Βασιγκτὼν εἶχε κατὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός του ἡλικίαν 11 ἐτῶν. Ἔμενε δὲ ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῆς μητρός του, γυναικὸς ἐμφορουμένης τὰ αἰσθήματα τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς θεοσεβείας, ἀνεπτυγμένου καὶ πρακτικοῦ νοός, θερμῆς δὲ καὶ σταθερᾶς καρδίας, ἐμπνεούσης εἰς πάντας αὐτῆς τοὺς οἰκείους τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ἀγάπην.

«Ἐπὶ πολὺ, διηγεῖται εἷς τῶν ἐξαδέλφων του, ἤμην συμμαθητὴς τοῦ Γεωργίου, ὁ σύντροφος αὐτοῦ εἰς τὰ παιγνίδια καὶ ὁ φίλος ἐν τῇ νεότητι, ἀλλ' ἐφοβούμην τὴν μητέρα του πλειότερον τῶν γονέων μου. Ἦτο ἀληθῶς ἀγαθὴ, ἀλλ' ἐπεβάλλετο εἰς ἐμὲ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ φιλοφροσύνῃ της. Καὶ νῦν δ' ἔτι, ὅτε ὁ χρόνος ἐλεύκανε τὰς τρίχας μου καὶ ἐγενόμην πατὴρ τριῶν γενεῶν, δὲν δύναμαι νὰ προσβλέψω εἰς τὴν γυναῖκα ταύτην ἄνευ αἰσθήματός τινος, ὅπερ μοὶ εἶνε ἀδύνατον νὰ περιγράψω. Τοιαύτη εἶνε ἡ ἐντύπωσις, ἣν ἡ Μαρία Βάσιγκτων κατέλειπεν εἰς τοὺς γνωρίζοντας αὐτήν».

Ὅτε ἐν ταῖς ἑορταῖς ἐπὶ τῇ ἁλώσει τοῦ Ὑορκτόουν (1781) οἱ ἐκ Βερσαλιῶν ἀφικόμενοι εὐγενεῖς ὅπως ὑπηρετήσωσι τὸν ἥρωα τῆς Ἀμερικῆς, εἶδον τὸ πρῶτον τὴν εὐγενῆ μορφὴν τῆς μητρός του, κατεπλάγησαν ἐκ τοῦ ἀξιωματικοῦ ἤθους, ἐκ τῆς ἁπλότητος καὶ τοῦ ἀφελοῦς τρόπου δι' οὗ ὑπεδέχετο τὰ δείγματα τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς περισπουδάστου μερίμνης τῶν τέκνων ἐκείνων, ἅτινα πρὸ μικροῦ εἶχον ἀπωθήσει τὴν ἰσχὺν τῆς Μεγάλης Βρετανίας».

Τὸν σύζυγον αὐτῆς ἀπώλεσε τῇ 12 Ἀπριλίου 1743, καὶ διέμεινε χήρα ἐπὶ κεφαλῆς πατριαρχικῆς οἰκογενείας, συγκειμένης ἐξ ὀκτὼ τέκνων, δύο τῶν ἐπιζώντων τοῦ προτέρου του γάμου, καὶ ἓξ ἰδίων αὐτῆς, ὧν τὸ πρεσβύτερον, ὁ Γεώργιος Βασιγκτὼν, ἔμελλε νὰ ἐπισκιάσῃ τὴν φήμην πάντων τῶν ἄλλων.

Ἴσως ἡ μήτηρ του ὑποχωρήσασα εἰς προαίσθημά τι ὑπὲρ ἐκείνου τῶν υἱῶν της, ὅστις ἐν παντὶ ἔμελλε νὰ καταστᾶθῇ ὁ ἀρωγὸς τοῦ οἴκου, περιέβαλλεν αὐτὸν δι' ἀγρύπνου μερίμνης, ἀλλ' οὐχὶ καὶ δεσποτικῆς καὶ ζηλοτύπου· μᾶλλον ἐποιεῖτο χρῆσιν τοῦ παραδείγματος ἢ τῶν συμβουλῶν. Εἶχεν ἐν τῇ ἡμερότητι τοῦ ἤθους της εὐστάθειαν χαρακτῆρος καὶ ἥρεμον δραστηριότητα, ὑποδεικνύουσαν ὑπὸ τὸ μειδίαμα θέλησιν ἐπίμονον καὶ διαρκῆ. Οὕτω δὲ διέπλασσε καὶ ἐπαιδαγώγησεν υἱὸν πλήρη ῥώμης, τόλμης καὶ εὐθύτητος ἀπο-

κλινούσης ἐν ἀρχῇ εἰς ἦθός τι ἀγροῖκον καί πως βίαιον.

Ἡ μήτηρ του ἐδίδαξεν αὐτὸν νὰ δαμάζῃ τὰς θελήσεις του. Ἡ ἀγωγή του ὑπῆρξεν ἐλευθέριος, ἁπλῆ καὶ σκληρά, ἥτις ἀντὶ νὰ κατασβέσῃ εἰς αὐτὸν τὸ πῦρ τῆς νεότητος, ἔδωκεν ἐνωρὶς τοὐναντίον τὴν ὡριμότητα τῆς ἡλικίας καὶ ἀνέπτυξεν εἰς τὴν ψυχήν του τὸ *αἴσθημα τῆς εὐθύνης*. Ἀπὸ τῆς παιδικῆς αὐτοῦ ἡλικίας ἔμαθε νὰ κυβερνᾷ ἑαυτόν, νὰ εἶνε αὐτάρκης καὶ ἀναπληροῖ τὴν ἄγνοιαν τῶν διδασκάλων του διὰ τῶν ἰδίων του παρατηρήσεων καὶ διὰ τῆς φυσικῆς εὐστροφίας τῆς διανοίας του.

Οὕτω ὁ Βασιγκτὼν ὤφειλε πολλά, ὡς καὶ ἡ ἰδία μήτηρ του, εἰς τὰς σκέψεις του, εἰς τὰς ἀτομικὰς προσπαθείας του, εἰς τὴν πεῖράν του καὶ εἰς τὰ μαθήματα μεμελετημένης ἀνατροφῆς. Οἱ τρόποι καὶ τὰ ὄργανα τοιαύτης παιδεύσεως τῆς διανοίας ἔλειπον ἐντελῶς ἀπὸ τῶν γεωργῶν τῆς Βιργινίας, οἵτινες, ἔργον ἔχοντες τὴν ἐκχέρσωσιν καὶ τὴν ἐποίκησιν τῶν ἀπεράντων αὐτῶν κτημάτων, παρεσκεύαζον ἑαυτοὺς μᾶλλον εἰς τὸν κοινὸν βίον ἢ εἰς τὸν κοινωνικόν, καὶ ἐφέροντο πρὸς βίον, οὗτινος ἀγὼν ἀφανὴς ἦτο ἡ ἐργασία, ἡ ἠρέμα κατάκτησις τῶν γαιῶν, ἡ ἀπόκρουσις τοῦ ἐγχωρίου ἰνδικοῦ στοιχείου καὶ ἡ γονιμοποίησις ἀγρίας φύσεως.

Ἡ κυρία Βασιγκτὼν, ἥτις καὶ αὐτὴ ἐδιδάχθη τὰ στοιχειώδη ταῦτα μαθήματα κοινωνίας ἀρτιγενοῦς, ἐβελτίωσε καὶ συνεπλήρωσε τὴν ἀγωγὴν αὐτῆς διὰ τῆς ἕξεως, ἣν ἔλαβε πρὸς ἠθικὰ ἀναγνώσματα καὶ πρακτικά. Τὸ ἀγαπητὸν αὐτῆς βιβλίον, ὅπερ διαφυλάσσεται μέχρι σήμερον μετὰ θρησκευτικῆς μερίμνης, ἦτο αἱ «Ἠθικαὶ καὶ θρησκευτικαὶ παρατηρήσεις» τοῦ Ματθαίου Χάλλ. Ἐξ ἐκείνων τῶν ἠθικῶν ὁρισμῶν καὶ μαθημάτων ἀνεγίνωσκεν εἰς τὰ τέκνα της καὶ ἐκ τούτων ἤντλουν ἀρχὰς αὐστηρᾶς ἠθικῆς, ἀξιοπρεπείας, φιλανθρωπίας, καὶ διετήρησαν ταύτας εἰς πάντας τοὺς ἀγῶνας τοῦ βίου αὐτῶν ἀπαρεγκλίτως.

*
* *

Εἰς τοιοῦτον ὕψος καὶ εἰς τοιαύτην γαλήνην συνειδήσεως ὁ Βασιγκτὼν καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ εὑρισκόμενοι οὐδέποτε ὑπέκυψαν εἰς τὴν τύχην. Ἐδέχοντο τὴν εὔνοιαν αὐτῆς ἄνευ ὑπερηφανείας καὶ τὴν δυσμένειαν ἄνευ φόβου. Τὸ νὰ μὴ θαμβωθῇ τις ὑπὸ τῆς εὐτυχίας, οὔτε νὰ καταβληθῇ ὑπὸ τῆς δυστυχίας, δὲν εἶνε ὅλον τὸ μυστήριον, ὅλη ἡ τέχνη τοῦ βίου; Τοῦ μυστηρίου τούτου, τῆς τέχνης ταύτης ἡ μήτηρ τοῦ Βασιγκτῶνος καὶ αὐτὸς οὗτος ἦσαν κάτοχοι, καὶ τούτου θέλομεν δώσει παρακατιόντες τὴν μαρτυρίαν.

Ἰδοὺ ἐν ἀρχῇ πρῶτον παράδειγμα, ὅπερ φωνὴν ἀφίνει περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῆς μητρὸς ἐπὶ τοῦ υἱοῦ, τῆς προορατικότητος ἐκείνης καὶ τῆς συνετῆς ὑπακοῆς τούτου.

Ὁ Βασιγκτὼν δεκαπενταέτης γενόμενος ἠθέλησε νὰ καταταχθῇ εἰς τὸ βασιλικὸν ναυτικόν, ἀλλ' αὕτη ἀντετάχθη εἰς τὴν γνώμην ταύτην, προτείνασα ὅτι εἶχε καθῆκον νὰ βιώσῃ μετὰ τῶν συμπολιτῶν του, νὰ ἐργασθῇ μετ' αὐτῶν εἰς τὴν πρόοδον τοῦ τόπου, καὶ νὰ καταβάλῃ ὑπὲρ ταύτης πάσας τὰς σωματικὰς καὶ διανοητικὰς δυνάμεις, ἃς ὁ Θεὸς ἐχάρισεν αὐτῷ. Ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐπετάχυνεν ἴσως τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἀμερικῆς ἐπιφυλάξασα τὸν μέγαν ἄνδρα, ὅστις ἐπέπρωτο νὰ πραγματώσῃ αὐτήν. Ἐὰν ἤθελε γίνει ἀξιωματικὸς Ἄγγλος ὁ Βασιγκτὼν, ἤθελεν ἀναμφιβόλως διστάσει πλειότερον, ἐν μέσῳ εὑρισκόμενος τοῦ στρατιωτικοῦ ὅρκου καὶ τῆς φιλοπατρίας του, ἤθελε δυσκολώτερον ἄρει τὰ ὅπλα κατὰ τῆς Ἀγγλίας, καὶ δὲν ἤθελε τύχει παρὰ τοῖς συμπολίταις αὐτοῦ τῆς μεγάλης ἐμπιστοσύνης.

Τοιοῦτον ἦτο τὸ πρῶτον ἀγαθὸν, ὅπερ ὀφείλεται τῇ μητρὶ τοῦ Βασιγκτῶνος· ἡ προαίσθησις τοῦ μέλλοντος, ἡ ἀντίστασις αὐτῆς, καὶ ἡ σωτηρία τῆς πατρίδος.

«Εἶδε, λέγει ὁ Αἰμίλιος Σουβέστρ, ἡ κυρία Βασιγκτὼν τὸν Γεώργιον ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἐπαναστατῶν μετά τινος ἀνησυχίας, ἀλλ' ἄνευ δειλίας. Ὅταν ὑπέστη τὰς πρώτας ἥττας, δὲν ἤκουσαν ἀπὸ τοῦ στόματός της οὐδὲ λέξιν παραπόνου. Ὅταν δ' ἐπῆλθεν ἡ ἡμέρα τῶν θριάμβων, διετήρησε τὴν αὐτὴν ἀταραξίαν».

Ὅτε οἱ Ἄγγλοι ἐγένοντο κύριοι τῆς Νέας-Γέρσεῦ, εἶχον διασπαρῆ εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην· ὁ Βασιγκτὼν ἔχων τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἑτέρας ὄχθης τοῦ Δελαβὲρ, εἶπεν εἰς τοὺς ἀξιωματικούς του· «Οἱ ἐχθροὶ ἥπλωσαν πολὺ τὰς πτέρυγάς των, εἶνε καιρὸς νὰ τὰς περικόψωμεν». Καὶ διαπεράσας τὸν ποταμὸν ἦρε νίκην, ἥτις ἔσωσε τὴν Ἀμερικανικὴν Ἑνότητα. Τὴν εἴδησιν τῆς νίκης πληθὺς φίλων ἐκόμισεν εἰς τὴν μητέρα τοῦ Βασιγκτῶνος, συγχαίροντες αὐτῇ. Ἠσθάνθη τὴν χαρὰν ἐπὶ τῇ εὐτυχίᾳ τῆς πατρίδος μετὰ τῶν φίλων, ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ ὑπὲρ τοῦ Βασιγκτῶνος ἔπαινοι ἀδιαλείπτως ηὐξάνοντο, εἶπε· «Κύριοι, ταῦτα εἶνε κολακεῖαι»· καὶ σοβαρώτερον ἦθος ἀναλαβοῦσα προσέθηκε· «Θὰ ἐνθυμηθῇ ὁ Γεώργιος, ἐλπίζω, τὰ μαθήματα, τὰ ὁποῖα τοῦ ἔδωσα. Δὲν θὰ λησμονήσῃ ὅτι εἶνε ἁπλοῦς πολίτης τῆς Ἑνώσεως, ὃν ὁ Θεὸς κατέστησεν εὐτυχέστερον τῶν λοιπῶν».

Ὅταν ἔμαθε τὴν παράδοσιν τῆς Κορνουάλλης, δὲν ἐσκέφθη παντάπασιν τὴν δόξαν τοῦ υἱοῦ της, ἀλλ' ἀνέκραξεν·

«Εὐλογητὸς ὁ Θεός. Ἡ πατρὶς ἡμῶν ἠλευθερώθη. Θὰ ἔχωμεν εἰρήνην».

*
* *

Ἑπτὰ ἔτη περίπου δὲν εἶχεν ἴδει τὸν υἱόν της, ἀδιαλείπτως ἀσχολούμενον εἰς τὰ τοῦ πολέμου.

Τέλος ὅταν οἱ στρατοὶ οἱ ἑνωτικοὶ εἰσῆλθον εἰς Νέαν Ὑόρκην καὶ ὁ Βασιγκτὼν ἠδύνατο νὰ πορευθῇ τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς Φρεδερικβοῦργον, ἔπεμψε πρὸ αὐτοῦ ἄγγελον, ὅπως ἐρωτήσῃ τὴν μητέρα του πῶς ἤθελε νὰ δεχθῇ αὐτόν.

— Μόνον, ἀπήντησεν ἐκείνη.

Καὶ ὁ ἀρχιστράτηγος τῶν Ἀμερικανικῶν στρατῶν, ὁ ἐλευθερωτὴς τῆς πατρίδος, πεζῇ ἐπορεύθη εἰς τὴν οἰκίαν ἐκείνης, ἣν ἐθεώρει κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἔκφρασιν, «οὐ μόνον δημιουργὸν τῆς ζωῆς του, ἀλλὰ καὶ δημιουργὸν τῆς δόξης του».

Ἡ Βασιγκτὼν ὑπεδέχθη τὸν υἱόν της μετὰ περιπαθεστάτης ἀγάπης, ἀλλ' οὐδόλως ὡμίλησεν αὐτῷ περὶ τῆς δόξης, ἣν ἐκτήσατο· ὅ,τι ἔπραξεν ἐφαίνετο αὐτῇ φυσικόν.

«Ἐδίδαξα αὐτὸν τὴν ἀρετὴν, ἔλεγεν, ἡ δόξα εἶνε συνέπεια».

Ἡ κυρία Βασιγκτὼν, ἂν καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ συμμεριστῇ μετ' οὐδενὸς τὴν χαρὰν τῆς ἐπανόδου τοῦ υἱοῦ της, ὡσεὶ ζηλότυπος τῶν ἀπαρχῶν τῆς δόξης του, κατὰ μόνας θελήσασα νὰ ἐναγκαλισθῇ αὐτὸν, δὲν ἐδείχθη ὅμως φίλαυτος, διότι εὐθὺς τῇ ἐπαύριον συνήνεσε νὰ παρευρεθῇ μετ' αὐτοῦ εἰς τὰς ἑορτὰς τῆς δημοσίας χαρᾶς. Ἐφάνη διαλάμπουσα ἐν μεγαλοπρεπεῖ ἁπλότητι, ἐν ἀξιοπρεπείᾳ οἰκογενειακῇ, καὶ ἐν μετριότητι ἐπιβλητικῇ εἰς μέγαν χορὸν τῷ 1784 δοθέντα πρὸς τιμὴν τοῦ υἱοῦ της καὶ τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ ἀξιωματικῶν, ὅτε ἦτο παρὼν καὶ ὁ στρατηγὸς Λαφαγὲτ, ἐλθὼν ὅπως χαιρετήσῃ τελευταῖον ἔτι, πρὶν ἀπέλθῃ εἰς Γαλλίαν τὸν ἀρχηγόν του καὶ φίλον του, καὶ προσφέρῃ τὰ σεβάσματά του εἰς τὴν μητέρα του.

Ὅτε ἡ κυρία Βασιγκτὼν εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν στηριζομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ υἱοῦ της, τοῦ Ἀμερικανοῦ ἥρωος, φέρουσα τὸ ἐγχώριον ἔνδυμα, τὸ βιργινικὸν, τῶν ἀρχαίων ἡμερῶν, οὐδεὶς ἠδυνήθη νὰ συγκρατήσῃ ἑαυτὸν ἐκ τῆς συγκινήσεως, ἣν διήγειρεν ἡ σεβαστὴ ἐκείνη μορφή.

«Αἱ ἡμέραι τοῦ χοροῦ παρῆλθον ἀπ' ἐμοῦ, εἶπεν εἰσερχομένη, ἀλλ' εὐτυχῆς λογίζομαι ὅτι γίνομαι κ' ἐγὼ σήμερον μέτοχος τῆς κοινῆς χαρᾶς».

Ἀμετάβλητος διέμεινεν ἐν μέσῳ τούτων τῶν τιμῶν, αἵτινες πᾶσαν ἄλλην γυναῖκα ἢ ταύτην ἠδύναντο νὰ καταστήσωσιν ἀλαζόνα· ἐφέρετο ὡς ἐὰν εὑρίσκετο ἐν τῇ οἰκίᾳ της. Διὸ καὶ ὅταν ἤκουσε σημαίνουσαν τὴν ἐννάτην ὥραν, ἀπεχαιρέτισε τὴν ὁμήγυριν καὶ εἶπεν εἰς τὸν υἱόν της διὰ τοῦ οἰκείου αὐτῇ ὕρους· «Πηγαίνομεν, Γεώργιε, εἶνε ἐννάτη, εἶνε καιρὸς οἱ γέροντες ν' ἀπέλθωσιν εἰς τὸν οἶκον».

Οἱ Γάλλοι ἀξιωματικοὶ, λέγει ὁ Σουβέστρ, ἔμειναν ἐκπληκτοι ἐπὶ τῇ ἁπλότητι ταύτῃ, ἥτις καθίστα αὐτὴν ὑπερτέραν τοῦ μεγαλείου της. Καὶ ἐνῷ ἐξήρχετο ἐρειδομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ υἱοῦ της, εἷς τούτων εἶπε· «Τοιαῦται μητέρες δύνανται νὰ ἐννοηθῶσι μόνον ὑπὸ τοιούτων τέκνων».

*
* *

Ὅτε ἐπεσκέφθη αὐτὴν ὁ Λαφαγὲτ, εἰργάζετο ἐν τῷ κήπῳ της, ἐνδεδυμένη ἔνδυμα οἰκειακὸν, καὶ φέρουσα ἐπὶ τῆς πολιᾶς αὐτῆς κεφαλῆς ψιάθινον πῖλον. Ἡ γηραιὰ μήτηρ δὲν ἐταράχθη ποσῶς, οὐδ' ἐζήτησε συγγνώμην ὅτι κατελήφθη ἐν ἁπλῇ περιβολῇ κατ' ἐκείνην τὴν τόσῳ κολακευτικὴν ἐπίσκεψιν. Ἐζήτησε τὴν ἄδειαν μόνον νὰ μὴ μεταβάλῃ τὴν ἐνδυμασίαν της, παρέχουσα καὶ διὰ τῆς ἁπλότητος ταύτης δεῖγμα συμπαθείας καὶ σεβασμοῦ πρὸς φίλον ξενιζόμενον, ἀνώτερον πάντως τοιούτων λεπτολογιῶν. «Βλέπετε, εἶπε μειδιῶσα, ὄντως γηραιὰν γυναῖκα, ἀλλ' ὅσον τὸ ἐπ' ἐμοὶ, θὰ ὑποδεχθῶ ὑμᾶς ὡς ἄριστα ἐν τῷ λιτῷ οἴκῳ μου· ἀπέχω δὲ τῆς φιλοφροσύνης νὰ φέρω δι' ὑμᾶς ἑορτάσιμον ἐνδυμασίαν». Ὁ Λαφαγὲτ ἀπεδέχθη μεθ' ὅλης τῆς εὐγενείας καὶ γαλλικῆς ἁβρότητος τὴν οἰκειοτάτην ταύτην ὑποδοχὴν, καὶ ὡμίλησε περὶ τοῦ Βασιγκτῶνος ὡς ἀφωσιωμένος συστρατιώτης καὶ ὡς εἰλικρινὴς θαυμαστὴς, τέλος ὡς φίλος. Ἡ κυρία Βασιγκτὼν μετρίως ἀπεδέχετο τοὺς ἐπαίνους τούτους, καὶ εἰς ἑκάστην φράσιν ἐνθουσιασμοῦ ἠρκεῖτο νὰ ἐπαναλαμβάνῃ μετὰ τῆς θαυμασίας εἰλικρινείας τῆς μητρικῆς στοργῆς. «Εἶσθε πολὺ καλὸς· ἀλλὰ δὲν ἐκπλήσσομαι διὰ ὅτι μοὶ λέγετε περὶ τῶν πράξεων τοῦ Γεωργίου· διότι ἦτο πάντοτε καλὸς υἱός».

«Οὕτω, λέγει εἷς βιογράφος, ἡ ἀφελὴς ἐκείνη ψυχὴ κατενόησεν ὅτι πᾶσα μεγάλη πρᾶξις προέρχεται ἐκ τῆς καρδίας». Ὁ Λαφαγὲτ, ἀπερχόμενος, ἔκλινε τὸ γόνυ πρὸ αὐτῆς, ἔκυψε τὴν κεφαλὴν ἵνα δεχθῇ τὰς εὐλογίας της, ὡς ἤθελε πράξει πρὸ τῆς ἰδίας αὐτοῦ μητρός.

Πλούσιος γάμος κατέστησε τὸν Βασιγκτῶνα ἕνα τῶν ὀλβιωτέρων ἰδιοκτητῶν τῆς Ἑνώσεως. Πολλάκις ἠθέλησε νὰ καταπείσῃ τὴν μητέρα του νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν λαμπρὰν αὐτοῦ κατοικίαν ἐν Μουντβέρνὸν, ἀλλ' αὕτη ἔμενε πάντοτε ἐν τῷ Φρεδερικβούργῳ, ἐπιβλέπουσα τὴν μικρὰν ἔπαυλιν, ἥτις ἔμενεν αὐτῇ ὡς ἀντίφερνον. Ἐν ἡλικίᾳ ὀγδοήκοντα δύο ἐτῶν ἔβλεπον ἔτι αὐτὴν ἔφιππον ἀνὰ πᾶσαν πρωΐαν διατρέχουσαν τοὺς ἀγροὺς καὶ δίδουσαν ὁδηγίας. Τὰ εἰσοδήματά της ἦσαν μετριώτατα, ἀλλ' ἔκαμνε χρῆσιν αὐτῶν μετὰ τοσαύτης οἰκονομίας, ὥστε ἠδύνατο νὰ βοηθῇ πληθὺν πτωχῶν. Οὐδέποτε ἐν τοῖς χρόνοις ἐκείνοις τῶν ταραχῶν φιλόπατρις ἀνὴρ, παθὼν ὑπὸ τοῦ πολέμου, ἔκρουσεν εἰς μάτην τὴν θύραν της. Ἐσυνείθιζε νὰ λέγῃ· «*Ἡ ἐλεημοσύνη εὑρίσκει πάντοτε κάτι τι εἰς τὰ πουγγία, τὰ ὁποῖα δὲν εἶνε τρύπια*».

Δεινὴ νόσος (καρκῖνος τοῦ στομάχου) ἠνάγκασεν αὐτὴν νὰ οἰκουρῇ· ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ οἴκου ἔτι ἠσχολεῖτο εἰς τὴν διεύθυνσιν τῶν ὑποθέσεών της. Ὁ συνταγματάρχης Φίλδιγγ-Λέβις, γαμβρὸς αὐτῆς, ἐπρότεινεν αὐτῇ ἡμέραν τινὰ ν' ἀναλάβῃ τὰς ὑποθέσεις της. «Εὐχαριστῶ, Φίλδιγγ, ἀπήντησε,

θέλω μόνον νὰ τηρῇς τὰ βιβλία μου ἐν τάξει, διότι ἔχεις καλλιτέρους ὀφθαλμοὺς τῶν ἐμῶν· ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ ἔχω ἔτι δυνάμεις ὅπως ἐνασχοληθῶ».

* * *

Κατὰ τὴν ἀνάβασιν τοῦ υἱοῦ της εἰς τὴν προεδρείαν τῆς δημοκρατίας, ἣν τοσούτῳ εἰργάσθη νὰ θεμελιώσῃ, ἐδείχθη πρὸς αὐτὸν οἷα καὶ κατὰ τὰς προηγουμένας ἡμέρας, καὶ οὔτε ἡ μήτηρ, οὔτε ὁ υἱὸς δὲν ἀνέμιξαν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ ἄλλα αἰσθήματα ἢ τὰ ἁπλᾶ καὶ κατὰ φύσιν τοῦ ἀποχωρισμοῦ. Καὶ ἐν τῷ γεγονότι τούτῳ ἡ ἀμοιβαία ἀγάπη μόνον κατεῖχε τὴν καρδίαν των καὶ τὴν γλῶσσάν των. Ἡ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν συνέντευξίς των, καὶ αἱ παντὸς χρόνου ἐπιστολαὶ αὐτῶν περιποιοῦσι τιμὴν τόσῳ εἰς τὸν υἱικὸν σεβασμὸν τοῦ Βασιγκτῶνος, ὅσῳ καὶ εἰς τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ τὴν ἀγάπην τῆς μητρός του. Ἔκλαυσεν, ηὐλόγησε τὸν υἱόν της, καὶ ἡ εὐλογία ἐκείνη καὶ τὰ δάκρυα ἐκεῖνα τῆς πολυτιμοτέρας τῶν μητέρων καθιέρωσαν καὶ ἐξευγένισαν τὰς ψήφους ἑνὸς λαοῦ.

«Ὅτε ὁ Βασιγκτὼν ἐξελέχθη πρόεδρος τῆς νέας Δημοκρατίας, (30 Ἀπριλίου 1789), λέγει εἷς βιογράφος, ἐπορεύθη νὰ ἴδῃ τὴν μητέρα του.

—«Ὁ λαός, εἶπεν αὐτῇ, μ' ἐξέλεξεν ὡς πρῶτον ἄρχοντα τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ἔρχομαι νὰ σᾶς ἀποχαιρετίσω. Ἅμα ὁ χρόνος τῆς λειτουργίας μου λήξῃ θὰ μ' ἐπανίδητε εἰς Βιργινίαν».

— «Δὲν θὰ μ' εὕρῃς ζῶσαν, ἀπήντησεν ἡ μήτηρ, ἀλλ' ἄπελθε, ἀγαπητέ μου Γεώργιε, καὶ εἴθε ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ νὰ μὴ σὲ ἐγκαταλίπῃ». Ταῦτα εἰποῦσα ἀνέῳξε τὰς ἀγκάλας της. Ὁ πρόεδρος τῆς δημοκρατίας ἔμεινεν ἐπὶ πολὺ στηριγμένην ἔχων τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῶν ὤμων τῆς γηραιᾶς ἀσθενοῦς, ἧς αἱ ἰσχναὶ χεῖρες ἐθώπευον τὴν κεφαλήν του. Ἔρρεον κρουνοὶ δακρύων ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του καὶ δὲν ἠδύνατο ν' ἀποσπάσῃ ἑαυτὸν ἐκ τοῦ ὑστάτου ἐκείνου ἐναγκαλισμοῦ. Πρώτη ἐπανέλαβε τὴν ἀταραξίαν της ἡ ἡρωϊκὴ μήτηρ.

Δὲν ἠπατήθη ἐν τοῖς προαισθήμασιν αὐτῆς· ἀπέθανε μικρὸν ὕστερον ἐν ἡλικίᾳ ὀγδοήκοντα πέντε ἐτῶν. «Κατὰ τὰς τελευταίας αὐτῆς ἡμέρας, ἀφηγεῖται εἷς Ἀμερικανὸς βιογράφος, ἡ κυρία Βασιγκτὼν ὡμίλει συνεχῶς περὶ *τοῦ καλοῦ αὐτῆς Γεωργίου*, οὐδέποτε περὶ τοῦ ἐπιφανοῦς στρατηγοῦ. Παρέδωκε δὲ τὸ πνεῦμα, ἀφιερώσασα τῷ Θεῷ τὴν πατρίδα καὶ τὸν υἱόν της».

Ἐτάφη κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν της ἐν μέσῳ τῶν ἀγρῶν, οὓς καθ' ἑκάστην ἔβλεπεν, ὑπὸ τὰς ἀγροτικὰς σκιὰς τοῦ κοιμητηρίου τοῦ Φριδερικβούργου. Ἡ κυρία Βασιγκτὼν δὲν ἠγάπα τὸν σκοτεινὸν οὐρανὸν καὶ τὸν θόρυβον τῶν πόλεων. Ἡ καρδία καὶ ὁ νοῦς της ηὐφραίνοντο ὅταν εὑρίσκετο ἐν μέσῳ τῶν ἀθορύβων θαυμάτων τῆς φύσεως. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου της συνείθιζε νὰ περιδιαβάζῃ ἐν μέσῳ τῶν ἀγρῶν· ἀπεσύρετο ἐνίοτε εἰς τὸ βάθος τοῦ σπηλαίου τοῦ κήπου της, ἢ εἰς δάσος, ὅπου ἐμελέτα ἐν ἡσυχίᾳ ὑψοῦσα τὴν ψυχήν της μέχρι τοῦ θείου. Τὴν μελέτην ταύτην τὴν σιωπηλὴν ἀπεκάλει συνέντευξιν μετὰ τοῦ Θεοῦ. Ἐπανήρχετο δὲ πάντοτε ζωηροτέρα καὶ πλήρης γαλήνης, κομίζουσα τοὺς καρποὺς τῆς πείρας καὶ τῆς εὐσεβείας, οἵτινες κατέστησαν αὐτήν, ὡς ἐλέχθη, ἡρωΐνην τῶν οἰκιακῶν ἀρετῶν, εἶδος Σπαρτιάτιδος χριστιανῆς.

* * *

Τῇ 7 Μαΐου 1833 ὁ στρατηγὸς Ἰάκσων, τότε πρόεδρος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, παρευρέθη εἰς τὰ ἐγκαίνια μνημείου ἐγερθέντος ἐπὶ τοῦ τάφου της, ἀποτελουμένου ἐξ ὀβελίσκου ὑψηλοῦ 45 ποδῶν, ἐφ' οὗ κεῖται προτομὴ τοῦ ἥρωος Βασιγκτῶνος, ὑπὲρ τὴν ὁποίαν ἀμερικανικὸς ἀετὸς κρατεῖ στέφανον. Ἐπὶ τοῦ μνημείου ἐχαράχθη ἡ ἑξῆς ἁπλουστάτη ἐπιγραφή, ἁρμόζουσα εἰς τοιαύτην εὐγενῆ μνήμην :

Μαρία μήτηρ Βασιγκτῶνος.

«Μεγαλείτερος ἔπαινος δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ χαραχθῇ ἐπὶ τοῦ λίθου, λέγει ὁ πρόεδρος Ἰάκσων ἐν τῷ λόγῳ του. Ἡ ἐπιγραφὴ θὰ συγκινῇ πᾶσαν ἀγαθὴν καρδίαν. Ἡ μήτηρ καὶ ὁ υἱὸς ἐτέθησαν ὑπεράνω τῶν ἐπαίνων τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ τὸ λαμπρὸν παράδειγμα τοῦ ἐναρέτου αὐτῶν βίου καὶ τοῦ ἠθικοῦ μεγαλείου θὰ ἔχῃ σωτηρίαν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν συγχρόνων. Τὸ παράδειγμα τοῦτο ἔστω εἰς τὴν διάνοιαν ἡμῶν ἀπὸ τὰ πρῶτα βήματα τῶν τέκνων μας ἐν τῷ βίῳ. Εἴθε εἰς τὸ μέλλον οἱ ἀπόγονοι ἡμῶν νὰ ἔρχωνται ἐνταῦθα ὡς εἰς ἐπίσκεψιν τόπου ἱεροῦ, καὶ ψαύοντες διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν τὸ ἱερὸν τοῦτο μνημεῖον, ἀναπολοῦσιν εἰς τὴν μνήμην τὰς ἀρετὰς ἐκείνας, ἃς καλύπτει τὸ σῶμα, καὶ ἀπερχόμενοι καθάριοι τὸ αἴσθημα, σταθεροὶ ἐν τῇ πίστει καὶ εὐσεβείᾳ, ἐπικαλοῦνται τὰς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς μητρὸς τοῦ Βασιγκτῶνος.

[Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ] Α. Μ.

〰 Ἐν Παρισίοις συνῆλθεν ἐπ' ἐσχάτων εἰς γενικὴν ἐτησίαν συνέλευσιν ἡ Ἑταιρία πρὸς διάδοσιν τοῦ συστήματος τῆς ἀποτεφρώσεως τῶν νεκρῶν. Κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ προέδρου ἀναγνωσθεῖσαν ἔκθεσιν τὰ μέλη αὐτῆς, ἂν καὶ πρὸ ἔτους μόλις ἱδρυθείσης, συμποσοῦνται εἰς 406· ἡ δ' ἀποτέφρωσις τῶν πτωμάτων κατωρθώθη νὰ γίνεται ἀντὶ εὐτελεστάτου ποσοῦ. Διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ μάλιστα ὁ σκοπὸς οὗτος ἐπιτυγχάνεται προχειρότατα. Ὁλόκληρον τὸ σῶμα περιτυλίσσεται διὰ συρμάτων ἐκ πλατίνης, δι' ὧν, ἐν δεδομένῃ στιγμῇ, διαβιβάζεται ἰσχυρὸν ἠλεκτρικὸν ρεῦμα, τὸ ὁποῖον εἰς ὀλίγιστα λεπτὰ μεταβάλλει τὸ σῶμα εἰς τέφραν.

Η ΔΕΣΠΟΙΝΙΣ ΛΑΣΕΓΛΙΕΡ

[Μυθιστορία Ἰουλίου Σανδώ].

Συνέχεια ἴδε σελ. 79].

Δ'.

Κατ' ἀρχὰς τὸ πᾶν ἔβαινε καλῶς καὶ οἱ πρῶτοι μῆνες ἐπραγματοποίησαν ἐντελῶς ὅσα περὶ εὐτυχίας προεῖπεν ἡ κυρία Βωμπέρ· δυνάμεθα μάλιστα νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι ἡ πραγματικότης ὑπερέβαλε κατὰ πολὺ τὰς ἐλπίδας τοῦ γέροντος. Ὅτε δὲ τῇ εἰκοσσῇ πέμπτῃ Αὐγούστου, ἡμέρᾳ τῆς ἑορτῆς τοῦ βασιλέως, ὁ μαρκήσιος ἔδωκε γεῦμα εἴς τινας τῶν εὐπατριδῶν τῆς πόλεως καὶ τῶν περιχώρων, ὁ Σταμπλῆ παρεκάθισε μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς θυγατρός του. Κατὰ δὲ τὸ ἐπιδόρπιον μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἔπιον ὑπὲρ τῆς ὑγείας του, ἀμέσως μετὰ τὴν ὑπὲρ Λουδοβίκου τοῦ ποθητοῦ πρόποσιν· πάντοτε ἐγευμάτιζε μετὰ τοῦ μαρκησίου, συσχνότατα δὲ προσετίθετο καὶ ἡ κυρία Βωμπὲρ μετὰ τοῦ υἱοῦ της· διότι ὅπως ἐν τῇ ἐξορίᾳ, οὕτω καὶ νῦν αἱ δύο ἐκεῖναι οἰκογένειαι δὲν ἀπετέλουν εἰμὴ μίαν καὶ μόνην. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἐδέχοντο πολὺ κόσμον, διήρχοντο οἰκογενειακῶς τὰς ἑσπέρας, καὶ ὁ Σταμπλῆ παρευρίσκετο πάντοτε εἰς ὅλας ταύτας τὰς συναθροίσεις, τιμώμενος ὡς πατριάρχης καὶ θωπευόμενος ὡς παιδίον· Ὁ μαρκήσιος ἀπῄτησε νὰ κρατήσῃ τὰ ὡραιότερα δωμάτια τοῦ μεγάρου, οἱ δὲ ὑπηρέται του, οἵτινες ἄλλοτε οὔτε τὸν ἐσέβοντο, οὔτε τὸν ὑπηρέτουν τακτικῶς, ἀντικατεστάθησαν νῦν ὑπὸ ὑπηρετῶν προθύμων καὶ εὐπειθῶν, οἵτινες ἐπαγρύπνουν εἰς τὰς ἀνάγκας του καὶ προελάμβανον τὰς ἐπιθυμίας του. Ἐν ἑνὶ λόγῳ ὁ μαρκήσιος καὶ ἡ κυρία Βωμπὲρ περιέβαλλον αὐτὸν δι' ὅλων τῶν φροντίδων τῶν τοσούτων εὐχαρίστων εἰς τὸ γῆρας, ἐλάμβανον τὰς διαταγάς του διὰ πᾶν πρᾶγμα καὶ οὐδὲν ἔπραττον ἐὰν δὲν ἐζήτουν πρῶτον τὴν γνώμην αὐτοῦ. Προσθέσατε εἰς ταῦτα τὸ γόητρον, ὅπερ διέχυνεν ἡ παρουσία τῆς δεσποινίδος Λασεγλιέρ, καὶ ἀναλογίσθητε ὅτι δέκα λεύγας κύκλῳ αὐτοῦ ἠντήχει ὕμνος ὑπὲρ τοῦ τιμιωτάτου τῶν ἐνοικιαστῶν ἐπαύλεως.

Ἐν τούτοις μόλις παρῆλθον μῆνές τινες καὶ ὁ ἐν τῷ μεγάρῳ βίος ἤλλαξε φάσιν· διότι ὁ μαρκήσιος νέος ὢν ἔτι, ἀκμαῖος καὶ ζωηρὸς ὡς εἰκοσαετὴς νεανίας, δὲν ἠδύνατο νὰ περιορισθῇ ἐπὶ πολὺ εἰς τὸν ἥσυχον παρὰ τὴν ἑστίαν βίον. Ἐπανέλαβε δὲ τὴν περιουσίαν του, ὡς ἐπαναλαμβάνει τις ἔνδυμα, ὅπερ χθὲς μόλις ἀπεδύθη, καὶ δὲν ἐνθυμεῖτο πλέον τὸ παρελθὸν εἰμὴ ὡς διαβατικὴν καταιγίδα. Ζωηρὸς λοιπόν, εὔθυμος, ἐλαφρός, ὑγιής, διετηρήθη ἐν τῇ ἐξορίᾳ, ὡς τὰ ἠράνθημα ὑπὸ τὴν χιόνα, καὶ κατὰ τὸ εἰκοσιπενταετὲς ἐκεῖνο διάστημα οὐδεμία ἡμέρα παρῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ· διότι εἶχεν εὕρει τὸ τριπλοῦν μυστικὸν, διὰ τοῦ ὁποίου καὶ οἱ ἑκατοντοῦτεις ἀποθνήσκουσι νέοι· δηλαδὴ τὸν ἐγωϊσμὸν, τὴν ἐπιπολαιότητα τῆς καρδίας καὶ τὸ εὐτράπελον τοῦ πνεύματος· τὰ δὲ τρία ταῦτα καθίστων αὐτὸν τὰ μέγιστα ἀξιαγάπητον καὶ τὸν θελκτικώτατον τῶν ἀνθρώπων.

Μετὰ παρέλευσιν μηνῶν τινῶν οὐδεὶς ἤθελε πιστεύσει ὅτι ἡ ἐπανάστασις συνετάραξέ ποτε τὰ μέρη ἐκεῖνα. Αἱ ὀροφαὶ καὶ τὰ πολυτελῆ ἐπικαλύμματα τῶν τοίχων ἐπεχρυσώθησαν πάλιν, τὰ ἔπιπλα καὶ οἱ χρωματισμοὶ ἀνενεώθησαν, τὰ οἰκόσημα ἀνεφάνησαν, καὶ πολυάριθμοι ὑπηρέται ἔπλυναν, ἀπέτριψαν, ἐξήλειψαν τὰ ἴχνη τῆς βαρβαρικῆς ἐπιδρομῆς, ἢ ὅπως ἔλεγεν ἡ κυρία Βωμπὲρ, ἥτις δὲν ἐστενοχωρεῖτο πλέον ἀστειευομένη, ἐκαθάρισαν τὴν κόπρον τοῦ Αὐγείου. Μετ' ὀλίγον δὲ αἱ ἑορταί, τὰ γεύματα, αἱ ὑποδοχαί, τὰ ἡγεμονικὰ κυνηγέσια διεδέχθησαν ἄλληλα καὶ ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας· συχνότατα δὲ ἀπὸ ἑσπέρας μέχρι πρωΐας πολυάριθμα ὀχήματα κεκοσμημένα δι' οἰκοσήμων, συνωθοῦντο εἰς τὴν αὐλὴν καὶ τὰς δενδροστοιχίας· διότι τὸ μέγαρον Λασεγλιὲρ κατέστη ἡ ἐντευκτήριος Αἴθουσα τῆς ἀριστοκρατίας τοῦ τόπου. Πλῆθος ὑπηρετῶν καὶ παραμαγείρων εὑρίσκοντο εἰς κίνησιν ἐντὸς τῶν προθαλάμων καὶ τῶν μαγειρείων· εἴκοσιν ἵπποι ἐκτύπων ἀνυπομόνως τοὺς πόδας ἐντὸς τῶν ἱπποστασίων, πολλοὶ θηρευτικοὶ κύνες προέτεινον τὴν κεφαλὴν ἐκ τῶν οἰκίσκων των, καὶ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἠντήχουν αἱ σάλπιγγες τῶν κυνηγῶν. Ὁ Σταμπλῆ ἤλπισεν ὅτι ἤθελεν ἀπολαύσει βίου ἡσύχου· ὅτι οἱ ἄνθρωποι, μεθ' ὧν ἠθέλησε νὰ συζήσῃ, εἶχον ἤθη ἁπλᾶ καὶ μετριόφρονα, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἦτο ἡ μόνη αὐτοῦ ἀπογοήτευσις.

Κατ' ἀρχὰς ἐν τῇ μέθῃ τῆς χαρᾶς, ἣν ἠσθάνθησαν ἐπανερχόμενοι, εὗρον αὐτὸν κατὰ πάντα τέλειον· ἡ ἐνδυμασία του, αἱ χειρονομίαι του, ἡ ὁμιλία του, τὰ πάντα ἤρεσαν αὐτοῖς, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ βαμβάκινος ἐπενδύτης του. Ὅθεν ὁ μαρκήσιος καὶ ἡ κυρία Βωμπὲρ ἀπεκάλουν αὐτὸν πάντοτε καὶ ἐνώπιον ὅλων, παλαιὸν καὶ σεβαστὸν αὐτῶν φίλον· δὲν ἀπηύδων ἀκούοντες τὰς ὁμιλίας του, ἐθαύμαζον πάντα, ὅσα ἔλεγε, καὶ ἐβεβαίουν, ὅτι ἐκέκτητο τὸ Γαλατικὸν πνεῦμα ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ ἀκμῇ, ὅτι εἶχε καρδίαν εὐαγγελικὴν καὶ ψυχὴν ἀληθοῦς πατριάρχου. Ἅμα ὅμως ὁ ἐν τῷ μεγάρῳ βίος μετεβλήθη, τότε παρετήρησαν ὅτι ἐν μέσῳ τῆς ἀριστοκρατικῆς λαμπρότητος ἡ παρουσία του ἀπετέλει κηλίδα. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν δὲν ἐζήτησαν νὰ ἐξηγήσωσι τὸ φαινόμενον τοῦτο, ἀλλ' ἐπὶ πολὺ ἀκόμη ὁ μαρκήσιος καὶ ἡ κυρία Βωμπέρ, συνομιλοῦντες περὶ αὐτοῦ μεταξύ των, ἐξηκολούθουν ἀποκαλοῦντες αὐτὸν ἀγαπητὸν καὶ κάλλιστον κύριον Σταμπλῆ· βαθμηδὸν ὅμως τὰ ἐπίθετα ἐκεῖνα ἔπαυσαν· ἀντὶ δὲ τούτου ἤρχισαν νὰ κάμνωσι παρατηρήσεις τινὰς ἐπ' αὐτοῦ, μέχρις οὗ ἀπὸ παρατηρήσεως εἰς παρατήρησιν κατήντησαν νὰ ὁμολογήσωσιν ἀμοιβαίως, ὅτι ὁ Γαλατικὸς ἐκεῖνος νοῦς, ἡ εὐαγγελικὴ ἐκείνη καρ-

δία, ὁ κάλλιστος τέλος ἐκεῖνος φίλος, οὐδὲν ἄλλο ἦτο εἰμὴ ἀγροῖκος χωρικός. Τότε ἡ πρὸς αὐτοὺς οἰκειότης τοῦ γέροντος, ἣν ἄλλοτε αὐτοὶ οἱ ἴδιοι εἶχον ἐνθαρρύνει, ἤρχισε νὰ τοὺς δυσαρεστῇ, καὶ ἐκεῖνο, ὅπερ ἄλλοτε ἤθελον θεωρήσει ὡς πατριαρχικὴν ἀγαθότητα, ἐχαρακτήριζον νῦν ὡς χυδαιότητα ἀγροίκου ἀνθρώπου. Ἀλλ' ἐνόσῳ ἔζων περιωρισμένοι ἐντὸς τοῦ στενοῦ οἰκογενειακοῦ κύκλου, ἑκόντες ἄκοντες ἠνείχοντο αὐτόν· ἐν μέσῳ ὅμως τῆς πολυτελείας καὶ τῆς κομψότητος τοῦ ἀριστοκρατικοῦ βίου, ἠναγκάσθησαν νὰ παραδεχθῶσιν, ὅτι ὁ ἀγαθός ἐκεῖνος ἄνθρωπος δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γείνῃ πλέον ἀνεκτός· ἐκεῖνο ὅμως, ὅπερ οὔτε ὁ μαρκήσιος, οὔτε ἡ βαρωνὶς ὡμολόγησαν πρὸς ἀλλήλους, ἐκεῖνο ὅπερ ἐπεφυλάχθησαν ἀμοιβαίως νὰ ἐκφράσωσιν, εἶνε, ὅτι ὤφειλον αὐτῷ παραπολλὰς ὑποχρεώσεις, ὥστε νὰ τὸν ἀγαπήσωσιν. Ἡ δὲ εὐγνωμοσύνη, ὡς τὰ εὐαίσθητα καὶ τρυφερὰ ἐκεῖνα ἄνθη, ἅτινα θάλλουσιν ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν ὀρέων καὶ μαραίνονται εἰς τὰ πεδεινὰ μέρη, δὲν ἀναπτύσσεται εἰμὴ ἐντὸς τῶν ὑψηλῶν καὶ εὐγενῶν καρδιῶν. Ὁμοιάζει ἐπίσης πρὸς τὸ λεπτότατον ἐκεῖνο ἀνατολικὸν ἄρωμα, ὅπερ δὲν διατηρεῖται, εἰμὴ ἐντὸς βαρυτίμων χρυσῶν φιαλῶν· ἀρωματίζει μὲν τὰς εὐγενεῖς καὶ μεγάλας ψυχάς, ἀλλὰ καταστρέφεται περιοριζομένη ἐντὸς τῶν μικρῶν καὶ εὐτελῶν. Ἡ παρουσία λοιπὸν τοῦ Σταμπλῆ ὑπενθύμιζε τῷ μαρκησίῳ ὑποχρεώσεις ὀχληράς· ἀφ' ἑτέρου ἡ βαρωνὶς δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν ἀνεχθῇ, ἀναμιμνησκομένη ὁποῖον πρόσωπον ἠναγκάσθη αὕτη νὰ ὑποκριθῇ ἐνώπιον αὐτοῦ. Ἀμφότεροι λοιπὸν προσεπάθησαν νὰ τὸν ἀπομακρύνωσι μὲ ὅλας τὰς ἐπιφυλάξεις καὶ τὴν εὐγένειαν καλῶς ἀνατεθραμμένων ἀνθρώπων. Οὕτω λόγου χάριν προφασιζόμενοι, ὅτι τὰ δωμάτια, ἅτινα κατεῖχεν ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ μεγάρου, ἦσαν ἐκτεθειμένα εἰς τὸν βόρειον ἄνεμον, μετέφερον αὐτὸν εἰς τὸ μᾶλλον ἀπόκεντρον μέρος τῆς οἰκοδομῆς· ἐπειδὴ δὲ ἡμέραν τινά, μετὰ πολλῆς ἀγαθότητος ἔκαμε τὴν παρατήρησιν, ὅτι αἱ θορυβώδεις ἑσπερίδες καὶ τὰ πολυτελῆ δεῖπνα, δὲν ἦσαν κατάλληλα διὰ τὴν ἡλικίαν του καὶ ὅτι οὔτε τῷ ἤρεσκον, οὔτε ὠφέλουν τὸν στόμαχόν του, ὁ μαρκήσιος τὸν ἐκέτευσε νὰ μὴ ἐπιβάλλῃ βίαν εἰς ἑαυτόν, καὶ ἀπεφάσισεν εἰς τὸ ἑξῆς νὰ τρώγῃ ὁ Σταμπλῆ εἰς τὸ δωμάτιόν του. Μάτην οὗτος ἀντέστη διαβεβαιῶν ὅτι ἠδύνατο κάλλιστα νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὰ καθημερινὰ γεύματα τοῦ μαρκησίου· ὁ μαρκήσιος οὐδὲν ἠθέλησε νὰ πιστεύσῃ, καὶ ἀπεφάνθη, ὅτι δὲν ἤθελε συγκατατεθῇ ποτὲ νὰ στενοχωρῇ τὸν παλαιόν του φίλον χάριν τῶν ξένων συνδαιτυμόνων του.

»Εἴσθε εἰς τὴν οἰκίαν σας, τῷ εἶπε, ζήσατε ὅπως σᾶς ἀρέσκει, διότι δὲν δύναταί τις νὰ μεταβληθῇ εἰς τὴν ἡλικίαν σας«. Ὁ Σταμπλῆ ἠναγκάσθη λοιπὸν νὰ τρώγῃ εἰς τὸ ἑξῆς μόνος εἰς τὸ δωμάτιόν του. Κατήντησαν τοιουτοτρόπως διὰ μυρίων ἀνεπαισθήτων μεταβολῶν νὰ μεταχειρίζωνται αὐτὸν μεθ' ὑπερβολικῆς φιλοφροσύνης· καὶ ὁ μὲν μαρκήσιος τὸν ἐκράτει εἰς ἀπόστασιν ἀπ' αὐτοῦ δῆθεν χάριν σεβασμοῦ· ἡ δὲ κυρία Βωμπὲρ ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ ὑποχωρήσῃ, ἀμυνομένη διὰ τοῦ ἀγερώχου ὕφους της καὶ τῶν ἀριστοκρατικῶν της τρόπων. Ὁσάκις δὲ ἐπαρουσιάζετο μὲ τὰ βαρέα ὑποδήματά του, μὲ τὰς κυανᾶς περικνημίδας του, μὲ τὰς μαλλίνας περισκελίδας του, ἤλλασσον ἀμέσως ὁμιλίαν καὶ ἔδιδον αὐτῇ τὸ ὕφος καὶ τὰς ἐκφράσεις ἃς μετεχειρίζοντο τότε ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ βασιλέως· ὁ δὲ Σταμπλῆ, μὴ γνωρίζων τί νὰ εἴπῃ καὶ πῶς νὰ φερθῇ, ἀπεσύρετο τεθορυβημένος, ἐξηυτελισμένος καὶ μὲ κεφαλὴν κεκλιμένην. Οὕτω λοιπὸν ὁ ἐκ βορβόρου φραγμὸς, ὁ ἐπὶ πολὺ ἀποχωρήσας αὐτὸν τοῦ κόσμου, μετεβάλλετο βαθμηδὸν εἰς κρύσταλλον διαφανέστατον μὲν, ἀλλ' ἀνυπέρβλητον ἐπίσης· ἡ μόνη διαφορὰ ἦτο νῦν, ὅτι ἔβλεπε διὰ μέσου αὐτοῦ διαλυόμενα εἰς ποικιλοχρόους πομφόλυγας τὰ εἰσοδήματα τῶν ἀπεράντων ἐκείνων κτημάτων, ἅτινα ἐξηγόρασε διὰ τῶν μόχθων καὶ τῶν στερήσεων εἰκοσιπενταετίας ὅλης. Καὶ οὕτω τὴν ἑσπέραν, ὅτε μετὰ τὸ σιωπηλὸν αὐτοῦ δεῖπνον, διήρχετο παρὰ τὰ παράθυρα τοῦ μεγάρου, ἤκουε τοὺς εὐθύμους γέλωτας καὶ τὰς συνομιλίας τῶν συνδαιτυμόνων, μιγνυομένας μετὰ τοῦ ἤχου τῶν κρυσταλλίνων κυπέλλων καὶ τῶν σινικῶν πινακίων· τὴν δὲ ἡμέραν, ὅτε μονήρης καὶ μελαγχολικὸς, ἐπλανᾶτο ἐπὶ τῶν γαιῶν, ἃς ἠγάπησε τόσον πολὺ καὶ αἵτινες δὲν ἀνεγνώριζον αὐτὸν πλέον ὡς κύριον, ἤκουε τὰς κυνηγετικὰς σάλπιγγας καὶ ἔβλεπε μακρόθεν τοὺς ἵππους, τὰ ὀχήματα, τοὺς κύνας καὶ τοὺς ὑπηρέτας τοῦ κυνηγεσίου διερχομένους τὴν πεδιάδα καὶ βυθιζομένους ἐντὸς τοῦ δάσους, τὴν νύκτα τέλος ἀφυπνίζετο συχνάκις, καὶ ἐγειρόμενος ἐπὶ τῆς κλίνης του ἤκουε τὸν θόρυβον τοῦ χοροῦ. Αὐτὸς ἦτο ὁ πληρώνων δι' ὅλα ἐκεῖνα! Ἐν τούτοις οὐδενὸς ἐστερεῖτο· τὸ γεῦμά του ἦτο ἀρθονώτατον, καὶ ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος ὁ μαρκήσιος ἔπεμπε νὰ πληροφορηθῇ περὶ τῆς ὑγείας του· ἡ κυρία Βωμπὲρ ἐπίσης, ὁσάκις συνέβαινε ν' ἀπαντήσῃ αὐτὸν εἰς τὸν δρόμον της, τὸν ἐχαιρέτα μὲ χειρονομίαν φιλικὴν καὶ χαρίεσσαν.

Μετὰ παρέλευσιν ἔτους οὐδεὶς λόγος ἐγίνετο πλέον περὶ τοῦ Σταμπλῆ· ἦτο ὡσεὶ μὴ ὑπῆρχεν ὡσεὶ μὴ εἶχέ ποτε ὑπάρξει· καὶ μετὰ τὸν θόρυβον, τὸν ἐπί τινα στιγμὴν γενόμενον πέριξ αὐτοῦ, ἐπῆλθε σιγὴ καὶ λήθη. Οὐδεὶς ἐνθυμεῖτο πλέον, ὅτι ὑπῆρξέ ποτε κύριος τοῦ μεγάρου, τοῦ κήπου καὶ τῶν γαιῶν· καὶ ἀφ' οὗ ὁ κόσμος ἐνεκολπώθη καὶ ἐθώπευσεν αὐτὸν ὡς πιστὸν κύνα, κατήντησε τέλος νὰ μεταχειρίζηται αὐτὸν ὅπως μεταχειρίζονται τοὺς ἐγκαταλελειμμένους καὶ ἀχρήστους πλέον κύνας· οὕτω ὁ ἀτυχὴς δὲν ἀπέλαυεν οὔτε τῆς ὑπολήψεως ἐκείνης, ἥτις καθ' ὅλον τὸν βίον του

ὑπῆρξε τὸ ὄνειρόν του· ἀπ' ἐναντίας ἐνόμιζον, ἢ προσεποιοῦντο ὅτι ἐνόμιζον, ὅτι ἀποδώσας τῷ μαρκησίῳ τὴν περιουσίαν του, ἔκαμε τοῦτο, διότι ἠναγκάσθη νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν κατακραυγὴν τῆς κοινῆς γνώμης· ἐθεώρουν λοιπὸν τὴν γενναιοδωρίαν του ἐκείνην ὡς ἀναγκαστικὴν τιμιότητα, πολὺ βραδέως ἐπελθοῦσαν, ὥστε νὰ θεωρήσωσιν αὐτὴν ἀξιέπαινον. Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ ἀρχαῖοι ἐνοικιασταὶ τῶν ἐπαύλεων τοῦ μαρκησίου, ὑπερήφανοι, διότι περιῆλθον πάλιν ὑπὸ εὐπατρίδην κύριον, περιεφρόνουν νῦν αὐτὸν ὅπως τὸν ἐκδικηθῶσι, διότι ἔζησαν ἄλλοτε ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν του, κυριαρχίαν χωρικοῦ, ὡς αὐτοί. Ἀλλὰ πάντα ταῦτα ἐξετελέσθησαν βαθμηδὸν, ἄνευ σπαραγμοῦ ἄνευ κλονισμοῦ καὶ σχεδὸν ἄνευ προμελέτης· διότι οὕτω βαίνει ἡ πορεία τῶν γεγονότων ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Οὐδ' αὐτὸς δὲ ὁ Σταμπλῆ ἐνόησεν ἐπὶ πολὺ τὸ τί συνέβαινε πέριξ αὐτοῦ· Ὅτε δὲ τέλος ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ εἶδε καθαρῶς τὴν τύχην του τότε ἐπηγρύπνει πλησίον του ἄγγελος παρήγορος συμπαθῶς προσμειδιῶν αὐτῷ.

Ἡ δεσποινὶς Λασεγλιὲρ ἐκληρονόμησε παρὰ τῆς μητρός της, ἣν δὲν ἐγνώρισε, χαρακτῆρα ἤπιον, πνεῦμα ἐμβριθὲς καὶ αἰσθήματα γενναῖα καὶ σοβαρά· συνετέλεσε δὲ εἰς τοῦτο καὶ ὁ πενιχρὸς καὶ ἁπλοῦς βίος, ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου ηὐξήθη. Ἀλλὰ κατὰ φαινόμενον, ἀπαντώμενον ἐνίοτε εἰς τὰς οἰκογενείας, ἀνεπτύχθη ἀντιθέτως τῶν παραδειγμάτων, ἅτινα ἔλαβε· δὲν ὡμοιάζε λοιπὸν διόλου πρὸς τὸν πατέρα της καίτοι ἠγάπα αὐτὸν περιπαθῶς, καίτοι ἀντηγαπᾶτο φιλοστόργως ὑπ' αὐτοῦ· ἀλλ' ἡ πρὸς αὐτὸν ἀγάπη της εἶχέ τι προστατευτικόν, τι ὅμοιον πρὸς τὴν στοργὴν μητρὸς, ἐν ᾧ ἡ τοῦ μαρκησίου εἶχεν ὅλην τὴν ματαιότητα τῆς νεότητος. Ἀνατραφεῖσα δὲ μακρὰν τοῦ θορύβου τοῦ κόσμου, ἡ δεσποινὶς Λασεγλιὲρ, κατέστη μὲν σοβαρὰ, ἀλλὰ διετήρησε τὴν ἁπλότητα καὶ τὴν ἀθωότητα τῆς παιδικῆς ἡλικίας· πρὸς τούτοις ἡ μήτηρ της μετέδωκεν αὐτῇ, ὁμοῦ μὲ τὸ εὐγενὲς αἷμα τῶν προγόνων, τὴν ἡγεμονικὴν ἐκείνην καλλονήν, ἥτις, ὡς οἱ κύκνοι καὶ τὰ κρίνα, ἀπαντᾶται συνήθως ἐντὸς τῶν δασῶν, ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν μεμονωμένων μεγάρων. Ἦτο ὑψηλὴ, ῥαδινὴ, λεπτὴ μεν, ἀλλὰ χαρίεσσα καὶ εὐλύγιστος, ὡς ἄνθος ἠρέμα κυμαινόμενον ἐπὶ τοῦ στελέχους του. Κατὰ σπάνιον δὲ δῶρον τῆς καλλονῆς εἶχε τὴν κόμην ξανθὴν, ὡς τὸ χρυσοῦν χρῶμα τῶν στάχυων, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς μέλανας, ὀφθαλμούς, οἵτινες ἔλαμπον ὡς δύο ἐξ ἐβένου ἀζέρες ὑπὸ τὰς μελανὰς βλεφαρίδας της καὶ ἀνεδείκνυον ἔτι λευκοτέραν τὴν ἀλαβαστρίνην χροιὰν τῆς μορφῆς της, ἐπαυξάνοντες τὴν ἐκφραστικότητα χωρὶς νὰ ἀλλοιώσωσι τὴν ἀγγελικὴν αὐτῆς γαλήνην. Τὸ βῆμα της ἦτο βραδὺ, τὸ βλέμμα της μελαγχολικὸν καὶ συμπαθές· γαληνία δὲ καὶ μειδιῶσα ὡς ἦτο, ἡ φαντασία τοῦ ποιητοῦ ἠδύνατο νὰ ἐκλάβῃ αὐτὴν ὡς ἕνα τῶν συμπαθῶν ἐκείνων ἀγγέλων, οἵτινες σκεπτικοὶ κατέρχονται εἰς τὴν γῆν, ὅπως συλλέξωσι καὶ μεταφέρωσιν εἰς τοὺς οὐρανοὺς τοὺς στεναγμοὺς τῶν θνητῶν· ἢ ὡς ἕνα τῶν ἐναερίων ἐκείνων πλασμάτων, ἅτινα ἐμφανίζονται εἰς τὰς ὄχθας τῶν λιμνῶν καὶ χάνονται ἐντὸς τῆς ἀργυροχρόου ὁμίχλης τῆς νυκτός. Μὴ γνωρίζουσα δὲ οὐδὲν ἐκ τοῦ κόσμου καὶ ἐκ τοῦ πολυταράχου ἀνθρωπίνου βίου εἰμὴ ὅ,τι ὁ πατήρ της τὴν ἐδίδαξεν, ὑπέστη ἄνευ χαρᾶς τὴν βιαίαν ἐκείνην μεταβολὴν τῆς τύχης της· διότι πατρὶς δι' αὐτὴν ἦτο ἡ γωνία τῆς γῆς, ἔνθα ἐγεννήθη καὶ ἔνθα ἡ μήτηρ της ἀπέθανε· τὴν Γαλλίαν δὲ ἐγνώριζε μόνον ἐκ τῶν συμφορῶν τῆς οἰκογενείας της καὶ ἐκ τῶν διηγήσεων, ἃς ἤκουσεν ἐν τῇ ἐξορίᾳ· ὅθεν οὐδέποτε εἴλκυσεν αὕτη τὴν καρδίαν της· οὐδ' αὐτὸς ὁ πλοῦτος, οὐδ' ἡ πολυτέλεια εἶχον θέλγητρα δι' αὐτήν· ἀντὶ δὲ νὰ ἀντλήσῃ, ὡς ὁ Ραοὺλ, ἐκ τῶν ὁμιλιῶν τοῦ μαρκησίου τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ τὸ ὑπεροπτικὸν πνεῦμα τῆς ἀριστοκρατίας εἰς ἣν ἀνῆκε, ἐνεπνεύσθη παιδιόθεν τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν ταπεινὴν θέσιν ἐν ᾗ ἐκ τύχης συνέπεσε νὰ γεννηθῇ. Οὐδέποτε λοιπὸν τὰ ὄνειρα καὶ ἡ φιλοδοξία της ἐξετάθησαν πέραν τοῦ κηπαρίου της ὅπερ ἐκαλλιέργει ἡ ἰδία· οὐδέποτε ὁ μαρκήσιος Λασεγλιὲρ κατώρθωσε ν' ἀφυπνίσῃ ἐν τῇ νεαρᾷ ἐκείνῃ ὑπάρξει πόθον τινὰ ἢ θλίψιν ἐπὶ τῇ πενιχρᾷ αὐτῆς τύχῃ! Αὕτη τῷ ἀπήντα πάντοτε μετὰ μειδιάματος εἰς ὅσα τῇ ἔλεγε, καὶ ἂν ἐνίοτε τῇ ὡμίλει μετὰ πολλῆς πικρίας περὶ τοῦ πλούτου καὶ τῶν ἀγαθῶν, ἅτινα ἀπώλεσεν, ὡδήγει αὐτὸν ἠρέμα εἰς τὸν κῆπόν της καὶ δεικνύουσα αὐτῷ τὰ ἄνθη της, τὸν ἠρώτα ἐὰν ὑπάρχουσιν εἰς Γαλλίαν ὡραιότερα καὶ δροσερώτερα· ὅθεν τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεως μόλις ἐκράτησε τὰ δάκρυά της· διότι πραγματικῶς ἡ ἐξορία ἤρχιζε δι' αὐτὴν ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης, καθ' ἣν ἔλεγε διὰ τοὺς ἄλλους. Ἅμα δὲ πατήσασα τὸ ἔδαφος τῆς Γαλλίας, τὸ ἔδαφος ἐκεῖνο τὸ πολυπαθές, ὅπερ ἐφαντάζετο πάντοτε μακρόθεν ὡς πολυκύμαντον πόντον, ἡ Ἑλένη κατελήφθη ὑπὸ ἀορίστου τινὸς φόβου καὶ θλίψεως, καὶ ὅτε εἰσῆλθεν ὑπὸ τὴν προγονικὴν στέγην, ἠσθάνθη τὴν καρδίαν της πιεζομένην καὶ δάκρυα ἐπλήρωσαν τοὺς ὀφθαλμούς της, δάκρυα, ἅτινα δὲν προήρχοντο βεβαίως ἐκ χαρᾶς. Ἐν τούτοις ἅμα αἱ πρῶται ἐκεῖναι ἐντυπώσεις παρῆλθον, ἡ δεσποινὶς Λασεγλιὲρ ἐνεκλιματίσθη ἀκόπως ἐν τῇ νέᾳ αὐτῆς ἀτμοσφαίρᾳ· διότι ὑπάρχουσιν ἐκλεκταί τινες φύσεις, οὐδέποτε ὑπὸ τῆς τύχης ἐκπληττόμεναι· αὗται ὑρίστανται μετὰ τῆς αὐτῆς ἀφελείας τὰς μᾶλλον ἀντιθέτους περιπετείας, καὶ πάντοτε εὑρίσκονται, χωρὶς νὰ ἐννοήσωσι πῶς, εἰς τὸ ὕψος τῆς θέσεώς των. Οὕτω καὶ ἡ νεαρὰ καὶ θελκτικὴ ἐκείνη κόρη εὑρέθη ἀμέσως εἰς τοσαύτην ἁρμονίαν πρὸς τὴν περιστοιχοῦσαν αὐτὴν πολυτέλειαν καὶ τὴν λαμπρότητα τῶν προγόνων της, ὥστε οὐδ' αὐτὴ ἐφαίνετο ἐκ-

πεπληγμένη, διότι ἦτο ἐκεῖ, οὐδ' ἄλλος τις βλέπων αὐτὴν ἠδύνατο νὰ ὑποθέσῃ ὅτι εἶχεν ἄλλην κοιτίδα ἢ ὅτι ηὐξήθη ἐντὸς ἄλλης ἀτμοσφαίρας. Ἐξηκολούθει δὲ νῦν, ὡς καὶ πρότερον, νὰ τρέφῃ πρὸς τὸν Ραοὺλ ἀδελφικὴν στοργήν, μὴ ὑποπτεύουσα ὅτι ὑπῆρχεν ἐν τῷ κόσμῳ ἄλλο τι αἴσθημα βαθύτερον καὶ ζωηρότερον ἐκείνου, ὅπερ ᾐσθάνετο αὕτη πρὸς τὸν νεανίαν· διότι ἠγνόει τί ἐστιν ἔρως· τὰ δὲ εὐάριθμα βιβλία, ἅτινα ἀνέγνωσεν, ἦσαν κατάλληλα μᾶλλον ν' ἀποκοιμήσωσι τὴν φαντασίαν της παρὰ νὰ ἐξεγείρωσι αὐτήν. Τὰ πρόσωπα ἐπίσης, ἅτινα ὁ μαρκήσιος τῇ ἀνέφερε κατὰ τὰς διηγήσεις του, περιγράφων αὐτὰ ὡς τύπον εὐγενείας, κομψότητος καὶ ὑψηλῆς ἀνατροφῆς, ὡμοίαζον ὅλα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον πρὸς τὸν νεαρὸν κύριον Βωμπὲρ, ὅστις εὐγενέστατος μὲν κατὰ πάντα, ἀλλ' ἀσήμαντος τὸν χαρακτῆρα, δὲν ἐμείου κατ' οὐδὲν τὴν ἰδέαν, ἣν ἡ Ἑλένη ἠδύνατο νὰ συλλάβῃ περὶ τοῦ πῶς πρέπει νὰ ἦνε ὁ σύζυγος. Ἐκτὸς τούτου καὶ αὐτὸς καὶ ἐκείνη εἶχον παίζει ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ κατωφλίου καὶ αὐξηθῆ ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην. Ἡ κυρία Λασεγλιὲρ ἐλίκνισε τὸν Ραοὺλ κατὰ τὴν νηπιακήν του ἡλικίαν· ἡ δὲ κυρία Βωμπὲρ ἐχρησίμευσεν ὡς μήτηρ εἰς τὴν Ἑλένην. Ἦσαν δὲ ὡραῖοι ἀμφότεροι καὶ εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας των· ὅθεν ἡ ἰδέα ὅτι ἤθελον ἡμέραν τινὰ συνενωθῆ διὰ τοῦ γάμου οὐδὲν εἶχε δυνάμενον λογικῶς νὰ φοβίσῃ οὔτε τὸν μὲν, οὔτε τὴν δέ. Ἠγαπῶντο λοιπὸν μετὰ τῆς κανονικῆς καὶ μεμετρημένης ἐκείνης ἀγάπης τῆς συνήθους εἰς ἐραστὰς προώρως μεμυηστευμένους, καὶ πρὶν ἢ αἰσθανθῶσι τί ἐστὶν ἔρως· διότι ὁ γάμος εἶναι τέρμα, πρὸς ὃ καλὸν εἶναι μὲν νὰ φθάσῃ τις, ἀλλ' ὅπερ δὲν πρέπει νὰ ἴδῃ ἀπὸ πολὺ μεμακρυσμένης ἀποστάσεως, διότι τότε φόβος ὑπάρχει μὴ ἀπολέσῃ τὰ καθ' ὁδὸν ἀπαντώμενα γόητρα. Ξένη δὲ οὖσα ἐντελῶς εἰς τὰ συμφέροντα καὶ τὰ καθ' ἕκαστα τοῦ πρακτικοῦ βίου, εἶχε μὲν εὐθεῖαν τὴν καρδίαν, ἀλλ' ἐκέκτητο ἀτελεῖς μόνον καὶ συγκεχυμένας τῶν πραγμάτων ἰδέας. Συνείθισε πρὸς τούτοις παιδιόθεν εἰς τὴν ἰδέαν, ὅτι ἡ οἰκογένειά της εἶχεν ἀπογυμνωθῆ ὑπὸ τοῦ ἐνοικιαστοῦ μιᾶς τῶν ἐπαύλεών των, καὶ ἐπίστευεν ἐν τῇ ἀθωότητί της, ὅτι ὁ Σταμπλῆ οὐδὲν ἄλλο ἔπραξεν εἰμὴ ν' ἀνταποδώσῃ ὅσα ὤφειλε τῷ κυρίῳ του. Ἀλλὰ καίτοι πιστεύουσα, ὅτι οὐδὲν ὤφειλε τῇ γενναιοδωρίᾳ αὐτοῦ, ᾐσθάνθη ὅμως ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας συμπάθειαν πρὸς τὸν ἀγαθὸν ἐκεῖνον γέροντα, ὅστις δὲν ἀπηύδα θεωρῶν αὐτὴν μετὰ σεβασμοῦ καὶ λατρείας, ὡς εἰ εἶχεν ἤδη ἐννοήσει ὅτι μεταξὺ ὅλων τῶν περιστοιχούντων καὶ περιποιουμένων αὐτὸν μόνη ἡ ἀγάπη τῆς συμπαθοῦς ἐκείνης κόρης ἦτο ἀληθὴς, ἀθῶα καὶ ἀφιλοκερδής.

Καὶ πραγματικῶς ἡ δεσποινὶς Λασεγλιέρ, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ, ἐπραγματοποίησεν ὅλας τὰς ὑποσχέσεις τῆς κυρίας Βωμπὲρ καὶ τὰς πρὸς αὐτὸν ὑποχρεώσεις τοῦ μαρκησίου· διότι ἐνόσῳ βαθμηδὸν ἐκεῖνοι ἀπεμακρύνοντο τοῦ Σταμπλῆ, αὕτη ᾐσθάνετο ἑαυτὴν ἔτι μᾶλλον ἑλκομένην πρὸς αὐτόν. Καὶ αὐτὴ εὑρίσκετο μεμονωμένη ἐν μέσῳ τῆς τύρβης καὶ τῶν διασκεδάσεων τῆς κοινωνίας, ἐν ᾗ ἔζη· ὅθεν δὲν ἤργησε νὰ γεννηθῆ μυστηριώδης συμπάθεια μεταξὺ τῶν δύο ἐκείνων ψυχῶν, ὧν ἡ μὲν ἀπώθει τὸν κόσμον, ἡ δὲ ἀπωθεῖτο ὑπ' αὐτοῦ. Καὶ μετ' ὀλίγον ἡ ἀξιαγάπητος ἐκείνη κόρη ἔγεινεν, οὕτως εἰπεῖν, ὅ, τι ἡ Ἀντιγόνη εἰς τὸν Οἰδίποδα, ὅ, τι ἡ Κορδηλία εἰς τὸν βασιλέα Λήρ· ἐφαίδρυνε τὸν μονήρη καὶ μελαγχολικὸν βίον του καὶ ἡ ὕπαρξίς της ἦτο δι' αὐτὸν ὡς λαμπρὸς μαργαρίτης καθηδύνων τὸ βάθος τοῦ πικροῦ ποτηρίου, ὅπερ ἔδωκεν αὐτῷ νὰ πίῃ ἡ τύχη, ἢ ὡς ἀστὴρ τηλαυγὴς, φωτίζων τὸ σκότος τοῦ βίου του, ἢ τέλος ὡς ἄνθος διανοιγόμενον ἐπὶ τῶν μαραμμένων κλάδων του. Παράδοξον δέ, ὅτι κατ' ἀρχὰς ἡ Ἑλένη ἐπεριποιήθη αὐτὸν ὁρμωμένη μόνον ἐξ αἰσθήματος οἴκτου, ἀλλ' ἔπειτα καὶ ἡ καρδία της καὶ ὁ νοῦς της εὗρον παρ' αὐτῷ περισσοτέραν εὐχαρίστησιν παρ' ὅσην εὕρισκεν ἐν μέσῳ τῆς κοινωνίας, τῆς λαμπρᾶς ἀλλὰ ματαίας, τῆς ὑψηλῆς ἀλλ' ἐπιτετηδευμένης, ἐν μέσῳ τῆς ὁποίας διήρχετο ὁ βίος της. Παράδοξον ἐπίσης, ὅτι ὁ πτωχὸς ἐκεῖνος γέρων ἔδωκε τὴν πρώτην ἐξέγερσιν εἰς τὴν νεαρὰν ἐκείνην διάνοιαν· διότι τὴν πρωΐαν, ὅτε τὸ πᾶν ἠρέμει ἐν τῷ μεγάρῳ, ἢ τὴν ἑσπέραν, ὅτε μυρία φῶτα ἀνήγγελλον τὴν ἔναρξιν τῆς ἑσπερίδος ἢ τοῦ χοροῦ, ἡ Ἑλένη ἔρευγε μετ' αὐτοῦ εἴτε ἐντὸς τοῦ κήπου, εἴτε εἰς τοὺς ἀγρούς, καὶ τότε κατὰ τὰς μακρὰς ἐκείνας συνομιλίας των ὁ Σταμπλῆ τῇ διηγεῖτο τὰ μεγάλα γεγονότα τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς αὐτοκρατορίας· ἡ δὲ Ἑλένη ἤκουε μετ' ἐκπλήξεως καὶ περιεργείας τὰς ἁπλοϊκὰς ἐκείνας διηγήσεις, αἵτινες κατ' οὐδὲν ὡμοίαζον πρὸς ὅσα μέχρι τοῦδε ἤκουσε. Πολλάκις ὁ Σταμπλῆ τῇ ἔδιδε νὰ ἀναγνώσῃ τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Βερνάρδου, τὸν μόνον θησαυρόν, ὃν ἐτήρησεν· ἡ δὲ Ἑλένη ἀναγινώσκουσα αὐτὰς ἐνθουσιάζετο, ὡς νεαρὸς καὶ ὑπερήφανος ἵππος ἀφυπνιζόμενος αἴφνης ἐν μέσῳ τῆς βοῆς καὶ τῶν σαλπίγγων τοῦ πολέμου. Καὶ ἄλλοτε πάλιν τῇ ὡμίλει περὶ τῆς μητρός της, τῆς ὡραίας καὶ περιλημένης μαρκησίας, ἧς διετήρει πάντοτε ζῶσαν τὴν μνήμην. Ἡ ὁμιλία του ἦτο ἁπλῆ, καὶ ἡ Ἑλένη ἀκούουσα αὐτὸν ᾐσθάνετο τοὺς ὀφθαλμούς της πληρουμένους δακρύων. Ἔπειτα δὲ τῇ ὡμίλει περὶ τοῦ Βερνάρδου, διότι πάντοτε αἱ ὁμιλίαι των ἐπανήρχοντο εἰς τὸν προσφιλῆ ἐκεῖνον τεθνεῶτα· τῇ διηγεῖτο τὴν ταραχώδη παιδικὴν ἡλικίαν του, τὴν ὁρμητικὴν νεότητά του, τὸν ἡρωϊκόν του θάνατον. Ἀλλ' αἱ ψυχαί, αἱ τρυφεραὶ ὡς περιστεραὶ ἀγαπῶσι τοὺς λεοντοκάρδους· ὅθεν καὶ ἡ Ἑλένη ἠρέσκετο εἰς τὰς διηγήσεις ἐκείνας, καὶ ὡμίλει περὶ τοῦ νεανίου ὡς περὶ τεθνεῶτος φίλου της. Τοιαῦται ἦσαν αἱ συνομιλίαι των· ὅ, τι δὲ ἀ-

ποδεικνύει τὸν κάλλιστον χαρακτῆρα τοῦ Σταμπλῆ, εἶναι, ὅτι οὐδέποτε κατὰ τὰς συνεχεῖς καὶ μακρὰς συνομιλίας των ἐπέτρεψεν εἰς ἑαυτὸν νὰ ἐκφέρῃ παράπονον κατὰ τῶν ἀχαρίστων τῶν ἐγκαταλειψάντων αὐτόν· ὥστε ἡ Ἑλένη ἐξηκολούθει πιστεύουσα, ὅτι ἀπογυμνώσας ἑαυτὸν δὲν ἔκαμεν εἰ μὴ ἔργον τιμιότητος καὶ αὐστηρᾶς εὐσυνειδησίας. Ἴσως δὲ ἦτο αὐτῷ γλυκὺ νὰ αἰσθάνηται, ὅτι ἡ κόρη ἐκείνη τὸν ἠγάπα χάριν αὐτοῦ καὶ μόνου καὶ οὐχὶ χάριν ὑποχρεώσεων. Ἐγνώριζε δὲ ὅτι ἡ δεσποινὶς Λασεγλιὲρ εἶχε προορισθῆ ὡς σύζυγος τοῦ Ραοὺλ, καὶ δὲν ἠγνόει ὅτι οἱ γονεῖς των ἠρραβώνισαν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς παιδικῆς των ἡλικίας· ἐκράτει λοιπὸν εἰς τὰς χεῖράς του τὸν μῖτον, ὃν διεύθυνεν ἡ κυρία Βωμπέρ· ἐνόει καὶ ἐγνώριζε τὰ πάντα. Ἀλλ' ἐὰν παρεπονεῖτο καθ' ἑαυτόν, οὐδέποτε ἠθέλησε νὰ μάθῃ τι ἡ νεαρά του φίλη, καὶ ἀπέκρυψεν ἀπ' αὐτῆς τὸ θέαμα ἐκεῖνο τῆς ἀνθρωπίνης ἀγνωμοσύνης ὡς ἕλκος ἀτιμωτικόν. Ὁσάκις δὲ ἡ Ἑλένη ἐθλίβετο διὰ τὸν μονήρη βίον, ὃν διῆγε·

— Τί θέλετε; ἔλεγε μελαγχολικῶς· ὁ κόσμος δὲν ἔγεινε διὰ τὸν γέροντα Σταμπλῆ, οὔτε ὁ γέρων Σταμπλῆ διὰ τὸν κόσμον, καὶ ἀφοῦ ὁ κύριος μαρκήσιος ἔχει τὴν καλωσύνην νὰ μὲ ἀφίνῃ νὰ ζῶ εἰς τὴν γωνίαν ταύτην, ἂς ὠφεληθῶ· διότι πάντοτε ἠγάπησα τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν μόνωσιν. Ὁ κύριος μαρκήσιος ἔχει δίκαιον, εἰς τὴν ἡλικίαν μου δὲν δύναταί τις νὰ μεταβληθῆ... Ἀγαπητή μοι κόρη, προσέθετεν, ἡ παρουσία σου καὶ τὰ συμπαθῆ πρός με μειδιάματά σου, ἰδοὺ αἱ διασκεδάσεις μου· οὐδέποτε ὠνειρεύθην καλλιτέραν εὐχαρίστησιν.

Κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἠθέλησε νὰ ἐπισκεφθῆ διὰ τελευταίαν φορὰν τὴν ἔπαυλιν, εἰς ἣν ἀπέθανεν ὁ πατήρ του, εἰς ἣν ὁ υἱός του ἐγεννήθη, τὴν ἔπαυλιν ἔνθα ἀναχωρῶν ἀρῆκε τὴν εὐδαιμονίαν του! Ἀσθενὴς δὲ πρὸ πολλοῦ καὶ καταβεβλημένος ὑπὸ τῆς θλίψεως, ὑπῆγε μόνος, στηριζόμενος ἐπὶ τῆς ῥάβδου του. Οὐδεὶς ἦτο ἐκεῖ· διότι πάντες εἰργάζοντο εἰς τοὺς ἀγρούς. Εἰσελθὼν εἰς τὴν ἀγροτικὴν οἰκίαν, ἔνθα οὐδὲν εἶχε μεταβληθῆ, εἶδε τὸ δρύϊνον ἑρμάριον καὶ τὴν κλίνην μὲ τὰ ἐκ πρασίνου ὑφάσματος παραπετάσματά της, εἶδε τὴν παρ' αὐτὴν εἰκόνα τῆς Θεομήτορος, πρὸ τῆς ὁποίας ἐπὶ δέκα ἔτη ἔβλεπε πρωΐαν καὶ ἑσπέραν προσευχομένην τὴν σύζυγόν του, ὠσφράνθη τὸ ἐντὸς τῶν ξυλίνων ἀγγείων εὐῶδες γάλα καὶ τὸν νωπὸν ἄρτον τὸν ἐστοιβασμένον ἐπὶ τῆς σανίδος, καὶ ἐξελθὼν ἐκάθισεν εἰς τὴν αὐλὴν ἐπὶ λιθίνου καθίσματος. Ἦτο γλυκεῖα καὶ εὐχάριστος θερινὴ ἑσπέρα· μακρόθεν ἠκούοντο τὰ φαιδρὰ ᾄσματα τῶν γυναικῶν τῶν θεριζουσῶν τὸ χόρτον, αἱ ὑλακαὶ τῶν κυνῶν, οἱ μυκηθμοὶ τῶν ἀγελάδων καὶ οἱ χρεμετισμοὶ τῶν ἵππων· ἡ λεπτὴ καὶ γλυκεῖα ὀσμὴ τοῦ χόρτου ἐπλήρου τὸν ἀέρα καὶ ἀντικρὺ τοῦ Σταμπλῆ, ἐπὶ τῆς χλόης τῆς στέγης, ἐγόγγυζε χαριέντως ὁμὰς περιστερῶν.

— Ἡ σύζυγός μου εἶχε δίκαιον. ἀνέκραζεν ὁ γέρων, φεύγων καὶ μὴ δυνάμενος νὰ βλέπῃ ἐπὶ πλέον πάντα ἐκεῖνα τὰ ἀναμιμνήσκοντα αὐτῷ τὴν ἀπολεσθεῖσαν εὐδαιμονίαν του. Ἦτο κακὴ ἡμέρα ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ἀφήσαμεν τὴν ἔπαυλίν μας!

Βεβαρυμένος ὑπὸ τῆς θλίψεως μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῆς ἡλικίας ἀπέθανε δύο ἔτη μετὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ μαρκησίου. Ἀλλ' οὐδεὶς παρίστατο παρὰ τὴν κλίνην του, ἐκτὸς τῆς δεσποινίδος Λασεγλιέρ, ἥτις τῷ ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς. Πρὶν δὲ ἐκπνεύσῃ, στραφεὶς πρὸς αὐτὴν τῇ ἔδωκε τὰς ἐπιστολὰς τοῦ υἱοῦ του.

— «Λάβετε, τῇ εἶπεν, αὐτὸ μόνον μοὶ ἀφῆκαν· αὐτὸ μόνον μοὶ μένει νὰ δώσω». Καὶ ἀπέθανεν ἄνευ θλίψεως, διότι καταλείπει τὸν βίον, χαίρων μάλιστα, διότι ἔμελλε τέλος νὰ ἐπανεύρῃ τὴν σύζυγον καὶ τὸ τέκνον του.

Ὁ θάνατός του ἀφῆκε κενὸν μόνον ἐν τῷ δωματίῳ του καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς Ἑλένης· εἰς τὸ μέγαρον ἡ ἀνάμνησίς του διήρκεσε τρεῖς ἡμέρας.

— Ὁ μακαρίτης ὁ Σταμπλῆ! ἔλεγεν ὁ μαρκήσιος· τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἦτο καλὸς ἄνθρωπος. —Πολὺ ὀχληρός, ἔλεγε στενάζουσα ἡ κυρία Βωμπέρ. — Πολὺ κακῶς ἀνατεθραμμένος, προσέθετεν ὁ Ραοὺλ. —Κάλλιστος, ἐψιθύριζεν ἡ Ἑλένη. Τοῦτο ἦτο ὅλον τὸ ἐπικήδειον ἐγκώμιόν του. Ἀλλ' ἡ Ἑλένη μόνη ἀπέδωκεν ἐπὶ τοῦ τάφου του τὸν φόρον τῶν δακρύων, ὃν τῷ ὑπεσχέθησαν. Ἐν τούτοις καλὸν εἶναι νὰ προσθέσωμεν, ὅτι ὁ θάνατος τοῦ γεροκλέπτου ἐξήγειρεν ἐν τῷ τόπῳ τὴν ἀγανάκτησιν μερίδος τινός, ἥτις κατὰ τὴν τότε ἐν χρήσει ἔκφρασιν, ἤρχισε νὰ ἀνατέλλει εἰς τὸν πολιτικὸν ὁρίζοντα. Ἡ μερὶς αὕτη ὑποκριτική, φθονερά, πρὸ πάντων δὲ οὐχὶ τοσοῦτον φιλελεύθερος, ὅσον τὸ ὄνομά της ἀνήγγελλεν, ἀπετελεῖτο ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἐκείνῃ ἐκ δικηγόρων φλυάρων καὶ μετρίων καὶ ἐξ ἀγερώχων ἀνθρώπων τῆς μέσης τάξεως. Ἡ μερὶς λοιπὸν αὕτη, ἀφοῦ ζῶντα τὸν Σταμπλῆ κατήσχυνε, θανόντα ἐκήρυξεν αὐτὸν ὡς ἥρωα· καὶ τοῦτο οὐχὶ διότι κατ' ἐλάχιστον ἐνδιεφέρετο ὑπὲρ αὐτοῦ, ἀλλὰ διότι ἐμίσει τοὺς εὐπατρίδας.

Ἐξύψωσαν λοιπὸν αὐτόν, ἀπένειμαν αὐτῷ τὰς δάφνας τοῦ μαρτυρίου, καίτοι οὐδόλως ὑποπτευόμενοι εἰς πόσον μέγαν βαθμὸν ὁ ἀτυχὴς ἐκεῖνος ἤξιζε τοῦτο. Ἐν ἑνὶ λόγῳ κατηγόρουν τὴν κυρίαν Βωμπὲρ ἐπὶ δολιότητι καὶ τὸν μαρκήσιον ἐπὶ ἀγνωμοσύνῃ· καὶ οὕτως ἅπαξ καὶ κατὰ τύχην τὰ μικροπρεπῆ ἐκεῖνα πάθη καὶ αἱ ἀτομικαὶ ἔχθραι, συνέπεσε νὰ ὑπηρετήσωσι τὴν ἀλήθειαν.

Ἐν τούτοις ἡ ἐποχὴ τοῦ γάμου τῆς Ἑλένης μετὰ τοῦ Ραοὺλ ἔμελλε νὰ προσδιορισθῆ· ἀλλὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, τὴν μεμακρυσμένην εἰσέτι κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ κυρίου Βωμπέρ, ἡ Ἑλένη οὔτε τὴν ἐπόθει οὔτε τὴν ἐφοβεῖτο ἔβλεπε δὲ αὐτὴν προσεγγίζουσαν ἄνευ ἀνυπομονησίας ἀλλὰ καὶ

ἄνευ τρόμου. Δυνάμεθα μάλιστα νὰ βεβαιώσωμεν, ὅτι ἠσθάνετο μᾶλλον θλῖψιν ἢ χαράν· διότι αἱ μετὰ τοῦ Σταμπλῆ συνομιλίαι της, αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Βερνάρδου, ἃς καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ γηραιοῦ της φίλου ἠρέσκετο νὰ ἀναγινώσκῃ, τὴν εἶχον φέρει εἰς ἀορίστους τινὰς συγκρίσεις οὐχὶ ἐντελῶς εὐνοϊκὰς πρὸς τὸν νεαρὸν βαρῶνον. Ἀλλὰ πάντα ταῦτα ἦσαν παρὰ πολὺ συγκεχυμένα εἰς τὴν καρδίαν καὶ τὴν διάνοιάν της, ὥστε νὰ ζητήσῃ τὴν ἐξήγησιν αὐτῶν. Ἐκτὸς τούτου, εἶχε ψυχὴν πολὺ ἁγνήν, καὶ τῇ ἦτο ἀδύνατον νὰ συλλάβῃ τὴν ἰδέαν, ὅτι δύναταί τις νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν ὑπόσχεσίν του ἢ νὰ λάβῃ ὀπίσω λόγον ἅπαξ δοθέντα.

Μνηστὴ λοιπὸν οὖσα τοῦ Ῥαούλ, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐνόησε τὴν σημασίαν τῆς λεξέως ταύτης ἡ εὐγενὴς κόρη ἐθεώρησεν ἑαυτὴν ὡς σύζυγόν του ἐνώπιον θεοῦ. Τέλος ὁ γάμος ἐκεῖνος ἤρεσκεν εἰς τὸν μαρκήσιον· ὁ δὲ Ῥαοὺλ ἔκρυπτε τὸν ἀσήμαντον αὐτοῦ χαρακτῆρα ὑπὸ τὴν ἐπίκτητον χάριν καὶ τὴν κομψότητά του· δὲν ἐγερεῖτο δὲ οὔτε τῶν θελγήτρων τῆς ἡλικίας του, οὔτε τῶν ἱππικῶν ἀρετῶν τῆς ἀριστοκρατικῆς καταγωγῆς του· πρὸς τούτοις ἡ κυρία Βωμπὲρ, ἡ διευθύνουσα καὶ καθοδηγοῦσα πάντοτε αὐτόν, δὲν ἔλειπε, χρείας τυχούσης, νὰ τῷ δανείζῃ τὸ πνεῦμα, οὗτινος ἐστερεῖτο. Τὸ πᾶν ἔβαινε λοιπὸν καλῶς καὶ οὐδὲν ἐφαίνετο μέλλον νὰ διαταράξῃ τὴν πορείαν τῆς εὐτυχίας ἐκείνης, ὅτε αἴφνης ἀπρόοπτον συμβεβηκὸς ἦλθε νὰ θέσῃ ἐμπόδια.

Ἐώρταζον ταὐτοχρόνως ἐν τῷ μεγάρῳ τὴν ἑορτὴν τοῦ βασιλέως, τὴν τρίτην ἤδη ἐπέτειον τῆς ἐπανόδου τοῦ μαρκησίου εἰς τὰ κτήματά του καὶ τοὺς ἐπισήμους ἀρραβῶνας τοῦ Ῥαοὺλ μετὰ τῆς Ἑλένης· κατὰ δὲ τὴν τριπλῆν ταύτην ἑορτὴν συνέρρευσεν ὅλη ἡ ὑψηλὴ ἀριστοκρατία τῆς πόλεως καὶ τῶν περιχώρων. Ἐπελθούσης δὲ τῆς νυκτὸς, τὸ μέγαρον καὶ ὁ κῆπος ἐρωταγωγήθησαν λαμπρῶς· μέγα πυροτέχνημα ἐξεχύθη ἀπὸ τοῦ ὀροπεδίου, καὶ πάραυτα ὁ χορὸς ἤρχισεν ἐντὸς τῶν πολυτελῶν αἰθουσῶν, ἐνῷ ἔξωθεν οἱ χωρικοὶ καὶ αἱ χωρικαὶ ἐχόρευον ὑπὸ τὰς σκιάδας συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ ἤχου τῆς ἀσκαύλου. Ἡ κυρία Βωμπὲρ ἤγγιζε πλέον εἰς τὸ τέρμα τῶν φιλοδόξων πόθων της καὶ δὲν ἐζήτει νὰ κρύψῃ τὴν χαράν της· διότι ἡ παρουσία μόνη τῆς δεσποινίδος Λασεγλιὲρ ἐδικαιολόγει ἀκούντως τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ τὴν εὐτυχίαν, τὴν ἀκτινοβολοῦσαν ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ Ῥαούλ. Ὁ δὲ μαρκήσιος μόλις ἐκράτει τὴν χαράν του, καὶ ὁσάκις ἤρχετο εἰς τὸν ἐξώστην, οἱ ὑπήκοοί του χωρικοὶ ἔκαμνον τὰ πέριξ νὰ ἀντηχῶσιν κραυγάζοντες ἐνθουσιωδῶς· Ζήτω ὁ κύριός μας! Ζήτω ὁ κύριός μας! Αἱ δὲ λέξεις ἐκεῖναι, αἱ μυριάκις ἐπαναλαμβανόμεναι εὕρισκον τὴν πηγὴν των ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν ἁπλοϊκῶν ἐκείνων ἀνθρώπων καὶ ἐν ταῖς ἀποθήκαις τοῦ οἴνου τῶν μεγάρων. Ὁ Σταμπλῆ εἶχεν ἀποθάνει μόλις πρό τινων μηνῶν. Ἀλλὰ τὶς ἐσκέπτετο πλέον περὶ αὐτοῦ; Οὐδεὶς, ἐκτὸς τῆς Ἑλένης, ἥτις εἰλικρινῶς εἶχεν ἀγαπήσει αὐτὸν καὶ ἥτις ἐτήρει εὐσεβῶς τὴν μνήμην του. Ἀλλ' ἡ δεσποινὶς Λασεγλιὲρ ἐραίνετο σύννους καὶ ἀνήσυχος τὴν ἑσπέραν ἐκείνην. Διατί; Οὐδ' αὐτὴ ἡ ἰδία ἐγνώριζεν. Ἠγάπα τὸν μνηστῆρά της, τοὐλάχιστον ἐνόμιζεν ὅτι τὸν ἠγάπα. Ἦτο ὡραία, χαρίεσσα, νεαρά, ἠγαπᾶτο, ἦτο πλουσία καὶ ἀριστοκρατικῆς καταγωγῆς, πάντες προσεμειδίων αὐτῇ μετ' ἀγάπης, καὶ ὁ βίος της προοιωνίζετο πλήρης θελγήτρων καὶ γοητείας. Ἀλλὰ τί ἐπίεζε τὸ νεαρὸν ἐκεῖνο στῆθος; Τί ἐπεσκίαζε τοὺς ὡραίους ἐκείνους ὀφθαλμούς; Μήπως λεπτοφυὴς καὶ εὐαίσθητος ὡς ἦτο, προῃσθάνετο ὡς τὰ ἄνθη τὴν ἐπερχομένην καταιγίδα καὶ ἐφρικία ἐπὶ τῇ μεταβολῇ τῆς τύχης της;

Τὴν αὐτὴν ἑσπέραν ἱππεύς τις, περὶ οὗ οὐδεὶς ἐσκέπτετο, ἠκολούθει τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Κλαίν. Μόλις πρὸ ἡμισείας ὥρας ἔρθασεν εἰς Poitiers καὶ ζητήσας νὰ τῷ ἑτοιμάσωσιν ἵππον, ἀνέβη ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἀνεχώρησε δρομαίως ἀκολουθῶν τὴν ἀτραπὸν ἀντιθέτως πρὸς τὸν ῥοῦν τοῦ ποταμοῦ. Τὸ σκότος ἦτο πυκνόν· οὔτε ἡ σελήνη οὔτε ἀστέρες ἔλαμπον ἐπὶ τοῦ συννεφώδους οὐρανοῦ· ἀλλ' ὅτε ἔκαμψε τὴν ἀτραπὸν, αἴφνης τὸ μέγαρον τῶν Λασεγλιὲρ ἐπαρουσιάσθη λαμπρῶς φωταγωγημένον καὶ τὰ μυρία φῶτα, τὰ κατὰ τὴν πρόσοψιν αὐτοῦ διαλάμποντα, ἐφαίνοντο μακρόθεν ὡς πύριναι γραμμαὶ, ἔρπουσαι ἐπὶ τοῦ σκοτεινοῦ στερεώματος. Ἔκπληκτος ἔσυρε τότε τὸν χαλινὸν καὶ ἐσταμάτησεν ἀποτόμως τὸν ἵππον του. Ταὐτοχρόνως μέγα πυροτέχνημα διέσχισε τὸν ὁρίζοντα, ὑψώθη μέχρι τῶν νεφῶν, διηνοίχθη καὶ πάραυτα βροχὴ χρυσῶν σφαιρῶν, ἀμεθύστων καὶ σμαράγδων, κατέπεσεν ἐπὶ τῶν πυργίσκων. Τότε ὡς ὁ ὁδοιπόρος, ὁ μὴ ἀναγνωρίζων πλέον τὸν δρόμον του καὶ διστάζων πρὸς ποίαν διεύθυνσιν νὰ τραπῇ, ὁ ἱππεὺς ἐκεῖνος ἔστρεψε πέριξ αὐτοῦ ἀνήσυχα βλέμματα· ἀλλ' ἔπειτα βεβαιωθεὶς, ὅτι δὲν ἠπατᾶτο, ἀφῆκεν ἐλευθέρας τὰς ἡνίας καὶ ἐξηκολούθησε τὴν πορείαν του. Μετ' ὀλίγον δὲ φθάσας πρὸ τῆς θύρας τοῦ κήπου, ἀφίππευσε καὶ δέσας τὸν ἵππον του ἐπὶ τῶν κιγκλίδων, εἰσῆλθεν ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν καθ' ἣν τὸ πλῆθος τῶν χωρικῶν, ἐν τῇ ἐξάψει τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ἐκραύγαζεν ἐπανειλημμένως· Ζήτω ὁ βασιλεύς! Ζήτω ὁ μαρκήσιος! Ὅλα τὰ παράθυρα περιεκοσμοῦντο ὑπὸ χλοερῶν φυλλωμάτων καὶ τὰ καταπεπταμένα παραπετάσματα ἦσαν διαφεγγῆ παριστῶντα ποικίλα ἀντικείμενα διὰ ζωηρῶν χρωμάτων. Τὸ δὲ μᾶλλον ἀξιοπαρατήρητον μεταξὺ αὐτῶν ἦτο ἀριστούργημα καλλιτέχνου τινὸς εἰς τὸ εἶδος ἐκεῖνο, παριστῶν εἰς τὰ ἐκπεπληγμένα βλέμματα τῶν χωρικῶν τὴν σεπτὴν κεφαλὴν Λουδοβίκου τοῦ δεκάτου ὀγδόου, ὑπὲρ τὴν ὁποίαν δύο ἀλληγορικαὶ θεότητες προσέκλινον κλάδους ἐλαίας. Πρὸ τῆς εἰσόδου ἡ φρουρὰ τοῦ Poitiers ἔπαιζε μετὰ πατάγου τὸν ἐθνικὸν παιᾶνα *Ζήτω Ἑρρῖκος ὁ τέταρτος*. Ὁ Ξένος ἔστη πρὸς στιγμὴν, ἀμφιβάλλων ἐὰν ἦτο παίγνιον ὀνείρου ἢ πραγματικότητος, θεωρῶν τὰ πάντα προσεκτικῶς, φλεγόμενος ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ μάθῃ τί τρέχει καὶ τρέμων νὰ πληροφορηθῇ· ἀλλ' ἔπειτα ἐχάθη ἀπαρατήρητος ἐντὸς τοῦ θορύβου τοῦ πλήθους. Ἀφοῦ δὲ περιεπλανήθη ἐπὶ πολὺ, ὡς σιὰ πέριξ τῶν εὐθυμούντων ὁμίλων, διήρχετο πλησίον τραπέζης ἐστρωμένης ὑπὸ τὴν δενδροστοιχίαν, ὅτε αἴφνης ἤκουσε λέξεις τινὰς αἵτινες εἵλκυσαν τὴν προσοχήν του. Ἐκάθισε λοιπὸν εἰς τὸ ἄκρον θρανίου, οὐχὶ μακρὰν δύο γερόντων ἐκ τοῦ χωρίου, οἵτινες ἐνῷ ἔπινον τὸν οἶνον τοῦ μεγάρου, συνωμίλουν δυσηρεστημένοι περὶ τῆς ἐπανόδου τῶν Λασσγλιὲρ καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Σταμπλῆ. Ἔκλινε τότε πρὸς τὴν τράπεζαν καὶ στηρίζας τὸ μέτωπον μὲ τὰς δύο του χεῖρας, ἔμεινεν ἀκίνητος ἐπὶ πολλὴν ὥραν. Ὅτε δὲ ἀπεμακρύνθη τῆς θέσεως ἐκείνης, ὁ κῆπος ἦτο ἔρημος· βαθεῖα σιγὴ εἶχε διαδεχθῆ ἐν τῷ μεγάρῳ τὸν πρότερον θόρυβον· τὰ ὑπολειφθέντα φῶτα, ὑποτρέμοντα ἐσβέννυντο καὶ οἱ ἀλέκτορες ἀνήγγελλον τὴν ἐπάνοδον τῆς ἠοῦς.

Ἕπεται συνέχεια. Ἀρσενιος Γ. Παππαδοπουλος.

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ ΤΟΥ ΒΑΔΑΧΟΖ

[Ἐκ τῶν τοῦ Abbé Blanchet].

Ὁ ἡγούμενος τοῦ Βαδαχὸζ ἦτο σοφώτερος ὅλων ὁμοῦ τῶν διδακτόρων τῆς Σαλαμάγκας, τῆς Κοΐμβρας καὶ τῆς Ἀλκάλας. Ἦτο κάτοχος πασῶν τῶν γλωσσῶν, νεκρῶν τε καὶ ζωσῶν· ἐγνώσκε πάσας τὰς ἐπιστήμας, θείας καὶ ἀνθρωπίνους· ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν εἶχε γνῶσιν τῆς μαγείας καὶ διὰ τοῦτο ἦν ἀπαρηγόρητος. Τῷ εἶπον ὅτι εἷς ἐν τῶν προαστείων τοῦ Τολέδου κατῴκει μύστης ἱκανώτατος τῶν ἀποκρύφων ἐπιστημῶν, καλούμενος Τορρίβιος.

Ἄνευ ἀναβολῆς ὁ ἡγούμενος διατάξας νὰ ἐπισάξωσι καλὴν ἡμίονον, ἐξεκίνησε κατευθυνόμενος εἰς Τολέδον, καὶ ἀφίππευσε πρὸ τῆς θύρας παλαιοῦ οἴκου, ὅπου ὁ μέγας ἀνὴρ κατῴκει.

— Κύριε μάγε, τῷ εἶπεν εὐσεβάστως ὑποκλινόμενος, εἶμαι ὁ ἡγούμενος τοῦ Βαδαχόζ. Οἱ ἐν Ἱσπανίᾳ σοφοὶ μὲ τιμῶσιν ἀποκαλοῦντές με διδάσκαλόν των, πλὴν ἐγὼ ἔρχομαι ἐνταῦθα ζητῶν ν' ἀποκτήσω ἐνδοξότερον τίτλον, τὸν τοῦ μαθητοῦ ὑμῶν. Ἂν εὐαρεστηθῆτε νὰ μὲ διδάξητε τὰ μυστήρια τῆς τέχνης σας, θὰ τρέφω πρὸς ὑμᾶς εὐγνωμοσύνην ἄπειρον, ἀνταξίαν πρὸς τὸ εὐεργέτημα.

Ὁ δὸν Τορρίβιος, καίτοι ἐκαυχᾶτο ὅτι εἶχε σχέσιν στενὴν μετὰ τῶν εὐγενεστέρων ὑποχθονίων θεοτήτων, δὲν ἦτο ὅμως πολὺ εὐπροσήγορος. Ἀπήντησεν ὅθεν εἰς τὸν ἡγούμενον ὅτι ὤφειλε ν' ἀποταθῇ ἀλλαχοῦ, ἂν ἐζήτει διδάσκαλον τῆς μαγείας, ὅτι αὐτὸς ἐβαρύνθη ἐξασκῶν ἐπάγγελμα ἄχαρι, ἐξ οὗ ἀπεκόμιζε μόνον συγχαρητήρια καὶ ὑποσχέσεις, καὶ ὅτι δὲν ἤθελε νὰ ἐξευτελίσῃ πλέον τὰς ἀποκρύφους ἐπιστήμας μεταδίδων αὐτὰς εἰς τοὺς ἀχαρίστους.

— Εἰς τοὺς ἀχαρίστους! ἀνέκραξεν ὁ ἡγούμενος. Λοιπὸν, δὸν Τορρίβιε, ἀπηντήσατε καὶ ἀχαρίστους μαθητάς; Καὶ μὲ ἀδικεῖτε τόσον καταστάσσοντες καὶ ἐμὲ μεταξὺ αὐτῶν τῶν τεράτων.

Ἀπήγγειλε τότε ὅσα ἀξιώματα καὶ ἀπορθέγματα ἐγίνωσκε περὶ εὐγνωμοσύνης, ἐλάλησε μετὰ ζέσεως καὶ μετὰ ὕρους γλυκυτάτου περὶ τῶν τιμίων καὶ εὐγενῶν αἰσθημάτων, ἀναφέρων ὅσα παραδείγματα τῷ ἐχορήγει ἡ ἀνεξάντλητος αὐτοῦ μνήμη· ἐν ἑνὶ λόγῳ ὡμίλησε τόσον καλῶς, ὥστε ὁ μάγος, μείνας ἐπί τινας στιγμὰς σκεπτικὸς, ὡμολόγησεν ὅτι δὲν ἠδύνατο πλέον ν' ἀρνηθῇ τὰς ἐκδουλεύσεις του εἰς ἄνδρα τόσον πολυμαθῆ καὶ πεπαιδευμένον.

— Ἀκίνθη, ἐφώνησε πρὸς τὴν ὑπηρέτριάν του, σούβλισε δύο πέρδικας, διότι ἐλπίζω ὅτι ὁ ἡγούμενος θὰ μοὶ κάμῃ τὴν τιμὴν νὰ δειπνήσῃ μαζί μου.

Κρατῶν δὲ αὐτὸν ἐκ τῆς χειρὸς, τὸν εἰσήγαγεν εἰς τὸ σπουδαστήριόν του, ἐκεῖ δὲ τῷ ἤγγισε τὸ μέτωπον ψιθυρίζων τὰς τρεῖς ταύτας μυστηριώδεις λέξεις, ἃς οἱ ἀναγνῶσται παρακαλοῦνται νὰ μὴ λησμονήσωσιν·

Ὀρτεβολὰν-Πισταφριὲρ-Λαφόν.

Ἀμέσως δὲ προέβη μετὰ σαφηνείας εἰς τὴν ἐξήγησιν τῶν πρώτων προεισαγωγικῶν μαθημάτων τῆς μαγικῆς τέχνης.

Ὁ νέος μαθητὴς ἠκροᾶτο μετὰ πολλῆς προσοχῆς, μόλις ἀναπνέων, ὁπότε ἡ Ἀκίνθη εἰσῆλθε βιαίως ἀκολουθουμένη ὑπὸ ἀνθρώπου μικροσώμου φέροντος ὑποδήματα ὑψηλὰ μέχρι ζώνης καὶ κατεῤῥυπωμένου ἐκ τοῦ πηλοῦ, ζητοῦντος δὲ νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς τὸν ἡγούμενον δι' ὑπόθεσιν σπουδαιοτάτην. Ἦτο ὁ ταχυδρόμος τοῦ θείου του, ἐπισκόπου τοῦ Βαδαχόζ, καὶ ἤρχετο ἀναζητῶν αὐτὸν μετὰ σπουδῆς μέχρι Τολέδου, ὅπως τῷ ἀναγγείλῃ ὅτι ὁ σεβασμιώτατος προσεβλήθη ὑπὸ ἀποπληξίας τοσοῦτον σφοδρᾶς, ὥστε οὐδεμία ἐλπὶς σωτηρίας ὑπῆρχεν.

Ὁ ἡγούμενος ἐβλασφήμησεν ἐκ βάθους καρδίας, ταπεινοφρόνως ὅμως ὅπως μὴ σκανδαλίσῃ τοὺς παρεστῶτας, τὴν ἀσθένειαν, τὸν ἀσθενῆ καὶ τὸν ταχυδρόμον, διότι ἤρχοντο νὰ τὸν διαταράξωσιν εἰς ὥραν τοσοῦτον ἀκατάλληλον. Ἠλευθερώθη ἐν τοσούτῳ τοῦ ταχυδρόμου ἀποπέμψας αὐτὸν εἰς Βαδαχόζ, καὶ λέγων ὅτι δὲν θὰ ἐβράδυνε καὶ αὐτὸς νὰ ἐπιστρέψῃ, μεθ' ὃ ἐπανέλαβε τὴν ἀκρόασιν τῶν μαθημάτων, ὡς ἂν μὴ ὑπῆρχον εἰς τὸν κόσμον οὔτε θεοὶ οὔτε ἀποπληξίαι.

Τὰς ἀκολούθους ἡμέρας ἀφίκοντο ἐκ νέου εἰδήσεις ἐκ Βαδαχόζ, καὶ αὗται ἦσαν τὴν φορὰν

ταύτην τόσον σεβαραί, ὥστε ἐδέησε νὰ τὰς ἀκροασθῇ καλῶς.

Ὁ πρωτοψάλτης καὶ δύο ἱερεῖς ἦλθον νὰ ἀναγγείλωσι πρὸς τὸν ἡγούμενον ὅτι ὁ θεῖός του, ὁ σεβασμιώτατος ἀρχιεπίσκοπος, ἀπῆλθεν εἰς οὐρανοὺς ὅπως λάβῃ τὴν ἀντιμισθίαν τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ, ὅτι τὸ ἱερὸν συμβούλιον κανονικῶς συνελθὸν ἐξέλεξεν αὐτὸν ὅπως λάβῃ τὴν χηρεύσασαν θέσιν, ἐν τέλει δὲ ἱκέτευον αὐτὸν νὰ ἔλθῃ ταχέως ὅπως παρηγορήσῃ διὰ τῆς σεβαστῆς παρουσίας του τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Βαδαχὸζ, νέαν αὐτοῦ μνηστήν.

Ὁ δὸν Τορρίβιος, παρὼν εἰς τὴν ὁμιλίαν τῶν ἀπεσταλμένων, ἐσκέφθη φρονίμως νὰ ἐπωφεληθῇ τῆς εὐνοϊκῆς περιστάσεως. Ἐκάλεσεν ὅθεν κατὰ μέρος τὸν νέον ἐπίσκοπον, καὶ μετὰ τὰς καταλλήλους φιλοφρονήσεις τῷ ἀνεκοίνωσεν ὅτι εἶχεν υἱὸν, καλούμενον δὸν Βενιαμὶν, ὅστις ἦτο μὲν πεπροικισμένος μὲ πολὺ πνεῦμα καὶ ἀγαθὰς διαθέσεις, δὲν ᾐσθάνετο ὅμως κλίσιν πρὸς τὰς ἀποκρύφους ἐπιστήμας. Τὸν συνεβούλευσε λοιπὸν νὰ γείνῃ ἱερεὺς, ἐπειδὴ δὲ χάριτι θείᾳ κατώρθωσε τοῦτο, καὶ ἔχαιρε τὴν φήμην ἀρίστου κληρικοῦ ἐν Τολέδῳ, αὐτὸς ὡς πατὴρ παρεκάλει τὴν Σεβασμιότητά του νὰ παραχωρήσῃ τῷ δὸν Βενιαμὶν τὸ ἀξίωμα τοῦ ἡγουμένου τοῦ Βαδαχὸζ, ὅπερ δὲν ἠδύνατο πλέον γενόμενος ἐπίσκοπος νὰ διατηρήσῃ.

— Οἴμοι, εἶπε στενάζων ὁ ἱεράρχης διστάζων καὶ ἐν ταραχῇ, θὰ πράξω πάντοτε πᾶν ὅ,τι σᾶς εὐχαριστεῖ· πλὴν δὲν δύναμαι νὰ σᾶς ἀποκρύψω ὅτι ἔχω συγγενῆ τινα, οὗτινος εἶμαι ὁ μόνος κληρονόμος. Εἶνε γέρων κληρικὸς, καὶ μόνη κατάλληλος θέσις δι' αὐτὸν εἶνε ἡ τοῦ ἡγουμένου. Τί θὰ ἐλέγετε καὶ σεῖς ἂν τῷ ἠρνούμην τὴν θέσιν ταύτην; Ἀμέσως ἤθελον δυσαρεστήσει τοὺς συγγενεῖς μου, οὓς ὁμολογῶ ὅτι λατρεύω μετὰ παραφορᾶς. Ἀλλὰ, ἐξηκολούθησε μετὰ θωπευτικῆς φωνῆς, δὲν σκοπεύετε σεῖς νὰ ἔλθητε εἰς Βαδαχόζ; Μήπως σκέπτεσθε νὰ μὲ ἐγκαταλίπητε ἀκριβῶς καθ' ἣν ὥραν ἀρχίζω νὰ γίνωμαι ἱκανὸς ὅπως σᾶς φανῶ χρήσιμος; Ἀκούσατέ με, φίλτατε διδάσκαλε· ἂς ἀναχωρήσωμεν ὁμοῦ, καὶ μὴ σκέπτεσθε περὶ ἄλλου εἰμὴ περὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθητοῦ σας. Ἔστε βεβαιότατος περὶ τῆς μελλούσης προαγωγῆς τοῦ δὸν Βενιαμίν. Ἐγὼ θέλω φροντίσει θάσσον ἢ βράδιον, καὶ θὰ πράξω ὑπὲρ αὐτοῦ πᾶν ὅ,τι ὁ πατήρ του μοὶ ζητήσει. Ἐξ ἄλλου ἓν ἄθλιον ἀξίωμα ἡγουμένου ἐντὸς τοῦ βάθους τῆς Ἐστρεμαδούρας δὲν εἶνε ἡ κατάλληλος ἀμοιβὴ διὰ τὸν υἱὸν τοιούτου πατρός.

Ὅ,τι ἐπρότεινεν ὁ ἡγούμενος εἰς τὸν μάγον ἦτο κατὰ τὸ κανονικὸν δίκαιον καθαρὰ συμωνία· ἐν τοσούτῳ οὐδεὶς τῶν δύο τούτων σοφῶν ἀνδρῶν προσέσχεν εἰς τοῦτο, εἴτε ἔδειξεν ἐνδοιασμόν τινα, καὶ ἡ συμφωνία ἐγένετο ρητή. Ὁ δὸν Τορρίβιος ἠκολούθησεν εἰς Βαδαχὸζ τὸν ἔνδοξον αὐτοῦ μαθητὴν, κατῴκησεν εἰς τὰ μεγαλοπρεπῆ δώματα τῆς ἐπισκοπῆς, εἵλκυσε δὲ τὸ σέβας ὅλων ὡς ὁ εὐνοούμενος τοῦ σεβασμιωτάτου καὶ τρόπον τινὰ ὁ ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ.

Ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοσοῦτον δεξιοῦ διδασκάλου ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Βαδαχὸζ προώδευσεν ἱκανῶς εἰς τὰς ἀποκρύφους ἐπιστήμας. Κατ' ἀρχὰς ἀφέθη μετὰ ζέσεως ὑπερβολικῆς, κατόπιν ὅμως ἐμετρίασε βαθμηδὸν τὴν ὁρμήν του φροντίζων νὰ μὴ παραμελῇ καὶ τὰ τοῦ ἐπισκόπου καθήκοντα χάριν τῶν μαγικῶν σπουδῶν· διότι ἐπρέσβευεν ὅτι οἱ εἰς τὴν ἱερατικὴν τάξιν ἀνήκοντες μάγοι καὶ φιλόσοφοι δὲν εἶχον μόνον καθῆκον νὰ παρίστανται εἰς τὰς κατὰ σάββατον μαγικὰς τελετὰς, ἀλλὰ καὶ νὰ ὑποδεικνύωσιν εἰς τοὺς ἄλλους τὸν δρόμον τοῦ παραδείσου, διδάσκοντες τὴν εὐσέβειαν καὶ τὰ καλὰ ἤθη.

Τοιαύτας ἀρχὰς πρεσβεύων καὶ οὕτω συνετῶς φερόμενος ὁ σοφὸς ἱεράρχης ἀπέκτησε τὴν φήμην καὶ τὸν σεβασμὸν σύμπαντος τοῦ χριστιανικοῦ πληρώματος, ἡμέραν δέ τινα ἀπροσδοκήτως ὠνομάσθη ἀρχιεπίσκοπος Κομποστέλλης.

Φυσικῷ τῷ λόγῳ μαθόντες τοῦτο ὁ λαὸς καὶ ὁ κλῆρος τοῦ Βαδαχὸζ ἐλυπήθησαν ἄκρως ἐπὶ τῇ στερήσει τοῦ ἐναρέτου αὐτῶν ποιμένος· οἱ δὲ ἱερεῖς τῆς μητροπόλεως, ὅπως παράσχωσι τῷ ἀρχιεπισκόπῳ καὶ ἕτερον τοῦ πρὸς αὐτὸν ἀμέτρου σεβασμοῦ δεῖγμα, ἀνέθηκαν αὐτῷ τὴν ἐκλογὴν τοῦ διαδόχου του.

Ὁ δὸν Τορρίβιος ἔσπευσε νὰ ἐπωφεληθῇ τῆς εὐκαιρίας, καὶ ᾐτήσατο παρὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τὴν κενωθεῖσαν ἐπισκοπὴν διὰ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἀλλὰ τὴν θέσιν ταύτην ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἠρνήθη αὐτῷ μετὰ πάσης δυνατῆς εὐγενείας. Πόσον σεβασμὸν ᾐσθάνετο πρὸς τὸν διδάσκαλόν του! Ἀλλὰ μήπως ἠδύνατο νὰ πράξῃ διαφροτρόπως; Ὁ δὸν Φερνάνδος δὲ Λάρα, πρωτοστάτωρ τῆς Καστιλλίας, ἐζήτει τὴν ἰδίαν θέσιν διά τινα συγγενῆ αὐτοῦ. Δὲν ἐγίνωσκε προσωπικῶς τὸν κύριον τοῦτον, ἀλλὰ τῷ ἐχρεώστει, ὡς ἔλεγε, πολλὰς καὶ σπουδαίας ἀποκρύφους ἐκδουλεύσεις· ἄλλως τε ἦτο παλαιὸς φίλος καὶ ἐξ ἀνάγκης ὤφειλε νὰ προτιμήσῃ τὸν παλαιὸν εὐεργέτην τοῦ νέου. Ἡ δικαία ὅμως καὶ εὐσυνείδητος αὕτη πρᾶξις οὐδόλως ἠδύνατο νὰ ζημιώσῃ τὸν φίλτατον διδάσκαλόν του, τὸν δὸν Τορρίβιον. Θὰ ἐρρόντιζεν ἀφεύκτως ἀφ' ἑαυτοῦ, ἅμα ὡς ἤθελεν ἔλθει ἡ σειρά του, νὰ δικαιώσῃ καὶ ν' ἀμείψῃ τὸν διδάσκαλόν του. καὶ ἡ σειρά του δὲν θὰ ἐβράδυνεν ἐπὶ πολὺ εἰσέτι νὰ ἔλθῃ. Ὁ δὸν Τορρίβιος ἐπίστευσεν ἐν ἀθῳότητι τὸ ἀνέκδοτον τῶν παλαιῶν ὑποχρεώσεων τοῦ μαθητοῦ του, καὶ συγκατετέθη νὰ θυσιάσῃ τὴν ἀπαίτησίν του ἐπὶ τοῦ παρόντος ὑπὲρ τοῦ δὸν Φερνάνδου.

Ἐρρόντισαν λοιπὸν νὰ προετοιμάσωσι τὰ χρειώδη διὰ τὴν ἀναχώρησιν καὶ μετέβησαν εἰς Κομποστέλλην· ἀλλ' εἴμαρτο νὰ διαμείνωσιν ἐκεῖσε

ἐπὶ τοσούτῳ βραχὺ διάστημα, ὥστε δὲν ἤξιζον τὸν κόπον ἡ τόση σπουδὴ καὶ μέριμνα περὶ τοῦ ταξειδίου. Ἕνα μῆνα μόλις μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἀφίκετο ἐκ Ῥώμης θαλαμηπόλος τοῦ Πάπα κομίζων εἰς τὸν ἱεράρχην τὸν τοῦ καρδιναλίου πῖλον καὶ ἐπιστολὴν φιλοφρονεστάτην, δι' ἧς ὁ ἅγιος πατὴρ ἐκάλει παρ' αὐτῷ τὸν ἔξοχον ποιμενάρχην, ὅπως διὰ τῶν συμβουλῶν του βοηθῇ αὐτὸν εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, ἐπέτρεπε δὲ αὐτῷ συνάμα νὰ δωρήσηται τὴν μίτραν εἰς ὅν τινα ἤθελεν αὐτὸς ἐκλέξει.

Ὁ δὸν Τορρίβιος, ὅταν ἀφίκετο ὁ ταχυδρόμος τοῦ Πάπα, δὲν εὑρίσκετο εἰς Κομποστέλλην, μεταβὰς νὰ ἴδῃ τὸν υἱόν του, ἁπλοῦν εἰσέτι ἱερέα ἐνορίας τινὸς τοῦ Τολέδου. Ἐπέστρεψε ταχέως, ἀλλ' ἅμα τῇ ἐπιστροφῇ του δὲν ἔσχε κἂν τὸν καιρὸν νὰ ζητήσῃ τὴν χηρεύουσαν ἐπισκοπήν. Ὁ νέος καρδινάλιος ἔδραμε καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας.

— Φίλτατέ μοι διδάσκαλε, τῷ εἶπεν, ἔχω δύο εἰδήσεις νὰ σοὶ ἀναγγείλω ἀντὶ μιᾶς· ὁ μαθητής σου ἐγένετο καρδινάλιος, καὶ ὁ υἱός σου ἢ θὰ γείνῃ ἐπίσης καὶ αὐτὸς, ἢ ἐγὼ δὲν θὰ ἔχω καμμίαν ἰσχὺν εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Ῥώμης. Ἤθελα ἐν τῷ μεταξὺ νὰ διορίσω αὐτὸν ἀρχιεπίσκοπον Κομποστέλλης, ἀλλὰ ἰδέτε τί ἀτυχία! Ἡ μήτηρ μου, τὴν ὁποίαν ἀφήσαμεν εἰς Βαδαχὸζ, μοὶ ἔγραψε, διακούσης τῆς ὑμετέρας ἀπουσίας, ἐπιστολὴν σκληρὰν, καταστρέφουσαν πάντα τὰ σχέδιά μου. Ζητεῖ διὰ τῆς βίας νὰ μοὶ ἐπιβάλῃ ὡς διάδοχον τὸν ἄλλοτε ἀρχιδιάκονον τῆς ἐκκλησίας μας δὸν Παῦλον Σαλαζάρ, ὅστις εἶνε φίλος στενὸς καὶ πνευματικὸς αὐτῆς. Μοὶ γράφει ὅτι, ἂν δὲν εἰσακουσθῇ ἡ αἴτησίς της αὕτη καὶ δὲν δοθῇ ἡ θέσις εἰς τὸν πνευματικὸν αὐτῆς πατέρα, θ' ἀποθάνῃ ἐκ τῆς λύπης, καὶ εἶνε γυνὴ ἱκανὴ νὰ ἐκτελέσῃ ὅ,τι λέγει. Τί νὰ κάμω λοιπὸν, φίλτατέ μου διδάσκαλε; βαλθῆτε εἰς τὴν θέσιν μου. Θέλετε νὰ φονεύσω τὴν μητέρα μου;

Ὁ δὸν Τορρίβιος δὲν ἦτο ἱκανὸς νὰ συμβουλεύσῃ τὸν μαθητήν του νὰ γείνῃ μητροκτόνος· ἐπεδοκίμασε τὸν διορισμὸν τοῦ δὸν Παύλου, καὶ δὲν ᾐσθάνθη τὴν ἐλαχίστην μνησικακίαν κατὰ τῆς μητρὸς τοῦ καρδιναλίου. Ἠκολούθησε λοιπὸν τὸν νέον καρδινάλιον εἰς Ῥώμην, μόλις δ' ἀφίκοντο ἐκεῖσε καὶ ὁ Πάπας εὐθὺς ἀπέθανεν. Εὐνόητος ἡ συνέπεια τοῦ συμβάντος τούτου. Συνῆλθε τὸ συμβούλιον τῶν καρδιναλίων, καὶ πάντες ὁμοθύμως ἀνακηρύττουσιν ἐν ἐπευφημίαις ὡς διάδοχον τοῦ ἀποβιώσαντος ἐν τῇ ἀποστολικῇ ἕδρᾳ τὸν Ἱσπανὸν καρδινάλιον. Ἐγένετο Πάπας.

Μετὰ τὰς συνήθεις τελετὰς, ὁ δὸν Τορρίβιος ἐπιτυχὼν ἰδιαιτέραν ἀκρόασιν, ἔκλαυσεν ὑπὸ χαρᾶς, ἀσπαζόμενος τοὺς πόδας τοῦ προσφιλοῦς αὐτοῦ μαθητοῦ, ὃν ἔμελλε νὰ ἴδῃ καθεζόμενον ἐπαξίως ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ ποντίφηκος. Ἐτόλμησεν εἶτα ταπεινῶς νὰ ὑπομνήσῃ τὰς μακρὰς αὐτοῦ ἐκδουλεύσεις, καὶ νὰ ὑπενθυμίσῃ εἰς τὴν Ἁγιότητα μικράς τινας ὑποσχέσεις Αὐτῆς, ἃς ὁ ἅγιος πατὴρ εἶχεν ἐπαναλάβει πρὸ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεώς του. Ἐρριψοκινδύνευσε λόγους τινὰς μετὰ συστολῆς περὶ τοῦ πίλου τοῦ καρδιναλίου, ὃν ὁ ἁγιώτατος μαθητής του ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλίπῃ χάριν τῆς τιάρας· ἀλλ' ἀντὶ νὰ ζητήσῃ τὸν πῖλον τοῦτον ὑπὲρ τοῦ δὸν Βενιαμὶν, ἀγόμενος ὑπὸ ἀκατανοήτου μετριοφροσύνης καὶ ὀλιγαρκείας, ἐδήλωσεν ὅτι παρῃτεῖτο πάσης φιλοδόξου ἀπαιτήσεως, καὶ ὅτι αὐτὸς καὶ ὁ υἱός του ἤθελον εἶσθαι εὐτυχεῖς ἂν ἡ Α. Ἁγιότης ἐχορήγει αὐτοῖς μετὰ τῆς εὐλογίας του μικρόν τι δῶρον, σύνταξίν τινα ἰσόβιον ἐπὶ παραδείγματι, ἐξαρκοῦσαν εἰς τὰς περιωρισμένας ἀνάγκας ἑνὸς κληρικοῦ καὶ ἑνὸς φιλοσόφου.

Ἐνῷ ἀπήγγελλεν ὁ διδάσκαλος τὴν σύντομον ταύτην προσλαλιάν, ὁ μέγας Ποντίφηξ ἐσκέπτετο τί ὤφειλε νὰ πράξῃ καὶ πῶς νὰ προσενεχθῇ πρὸς τὸν διδάσκαλόν του. Δὲν εἶχε πλέον ἀνάγκην αὐτοῦ, διότι ἐγίνωσκε ἱκανῶς τὴν μαγείαν καὶ περισσότερον τοῦ δέοντος μάλιστα διὰ Πάπαν ὡς αὐτόν. Τῷ ἦτο ἄρά γε δυνατὸν εἰς τὸ ἑξῆς καὶ συμφέρον νὰ παρίσταται εἰς τὰς μαγικὰς συνελεύσεις καὶ νὰ ὑποβάλληται εἰς τὴν ἀπρεπῆ αὐτῶν ἐθιμοτυπίαν; Ταῦτα πάντα σκεφθεῖσα καὶ ἀναμετρήσασα ἡ Α. Ἁγιότης ἐπείσθη ὅτι ὁ δὸν Τορρίβιος τῷ ἦτο πλέον ἄχρηστος οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπιζήμιος, καὶ κατόπιν τῆς σκέψεως ταύτης δὲν ἐδίστασε νὰ δώσῃ πρὸς τὸν διδάσκαλόν του τὴν ἑξῆς αὐτολεξεὶ ἀπάντησιν·

— Ἐμάθομεν μετὰ πολλῆς λύπης ὅτι ὑπὸ τὸ πρόσχημα ἀποκρύφων ἐπιστημῶν διατηρεῖτε σχέσεις ἀνοσίους μετὰ τοῦ πνεύματος τοῦ σκότους καὶ τοῦ ψεύδους. Διὰ τοῦτο πατρικῶς συμβουλεύομεν ὑμᾶς ν' ἀποπλύνητε τὸ ἁμάρτημα τοῦτο διὰ μετανοίας ἴσης πρὸς τὴν βαθύτητά του. Ἐπὶ πλέον διατάσσομεν ὑμᾶς νὰ ἐξέλθητε πάραυτα ἐκτὸς τῶν ὁρίων τοῦ ἡμετέρου κράτους, ἄλλως θέλομεν τιμωρήσει ὑμᾶς διὰ τῶν βασάνων καὶ διὰ τῆς πυρᾶς.

Ὁ δὸν Τορρίβιος, χωρὶς νὰ θορυβηθῇ ἐπανέλαβεν ἀντιστρόφως τὰς τρεῖς μαγικὰς λέξεις, ἃς ἐνθυμοῦνται βεβαίως οἱ ἡμέτεροι ἀναγνῶσται, πλησιάσας δὲ πρὸς τὸ παράθυρον ἀνεφώνησε μετὰ φωνῆς ἠχηρᾶς·

— Ἀκίνθη, μίαν μόνον πέρδικα νὰ σουβλίσῃς· ὁ κύριος ἡγούμενος δὲν θὰ δειπνήσῃ ἐδῶ.

Οἱ λόγοι οὗτοι ἤχησαν ὡς κεραυνὸς εἰς τὰ ὦτα τοῦ κατὰ φαντασίαν Πάπα. Ἀφυπνίσθη πάραυτα ἀπὸ τῆς ἐκστάσεως ἐν ᾗ διετέλει, καὶ εἰς ἣν ἐβύθισαν αὐτὸν αἱ τρεῖς μυστηριώδεις λέξεις, τὰς ὁποίας ὁ μάγος ἐπρόφερε τὸ πρῶτον. Εἶδε μετ' ἐκπλήξεως ὅτι ἀντὶ νὰ εὑρίσκηται εἰς Βατικανὸν κύρίσκετο εἰσέτι ἐντὸς τοῦ σπουδαστηρίου τοῦ δὸν Τορριβίου, καὶ παρατηρῶν τὸ ὡρολόγιον

ἐννόησε πρὸς τούτοις ὅτι μόλις μία ὥρα εἶχε παρέλθει ἀφότου νύρίσκετο ἐκεῖ ὀνειρευόμενος τόσον ὡραῖα πράγματα. Ἐν διαστήματι μιᾶς μόνης ὥρας ἐνόμισεν ἑαυτὸν μάγον, ἐπίσκοπον, ἀρχιεπίσκοπον, καρδινάλιον καὶ πάπαν, ἀνεγνώριζε δὲ ἐπὶ τέλους ὅτι δὲν ἦτο ἄλλο εἰμὴ ἄνθρωπος κακότροπος καὶ εὐήθης, ὡς οἱ λοιποί. Πάντα ὅσα εἶδεν ἦσαν γοητεία, πλὴν τοῦ κιβδήλου χαρακτῆρος καὶ τῆς μοχθηρίας, ἣν εἶχεν ἐπιδείξει. Ἐξῆλθεν ἄφωνος, εὗρε τὴν ἡμίονον προσδεδεμένην ὅπου τὴν εἶχεν ἀφήσει καὶ ἐπέστρεψεν ἐκ νέου εἰς Βαδαχίζ μηδὲν ἀπολύτως διδαχθείς.

Χ.

ΙΧΘΥΩΝ ΦΩΛΕΑΙ

Ὅτε τις τῶν ἰχθυολόγων (M. Coste) μετὰ μακρὰς καὶ ἐνδελεχεῖς μελέτας ἐποίησε γνωστὸν ὅτι ποτάμιός τις ἰχθὺς ἐκ τῶν ταπεινοτάτων, ὁ λεγόμενος οὐρανοσκόπος (epinoche) κατασκευάζει φωλεὰν πρὸς ἐναπόθεσιν τῶν ὠῶν του, ἡ εἴδησις αὕτη ἐξέπληξεν οὐκ ὀλίγον τοὺς ἀκούσαντας. Καὶ τί λοιπόν! Ὁ ἰχθύς, τὸ ἄλογον τοῦτο καὶ ἠλίθιον ζῷον, εἶνε ἄξιον νὰ ἀμιλλᾶται πρὸς τὸ πτηνόν; καὶ ἔχει ἱκανὸν ἔνστικτον ὥστε νὰ προστατεύῃ τὰ ὠά του, νὰ ἐπιμελῆται αὐτῶν κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐπωάσεως, νὰ προφυλάττῃ τὰ νεογνά του καὶ νὰ τοῖς κομίζῃ τροφήν;

Βεβαιότατα· διότι ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ἰχθὺς ποιεῖ πάντα ταῦτα. Τὴν φωλεάν του κατασκευάζει τεχνικώτατα συμπλέκων αὐτὴν διὰ κλαδίων ἐνύδρων φυτῶν, ἅτινα πολλάκις εὑρίσκει μετὰ μακρὸν πλοῦν, καὶ τὰ συνδέει καὶ στερεοῖ διὰ τῆς ἄμμου. Πολλάκις δὲ, ἀντὶ νὰ τὴν κτίσῃ ἐπὶ τῆς ἄμμου, τὴν ἐξαρτᾷ ἀπὸ τῶν φυκίων καὶ τῶν κορμῶν τῶν ἐνύδρων φυτῶν, ὡς τὸ πτηνὸν ἐξαρτᾷ τὴν φωλεάν του ἀπὸ τοῦ κλάδου τῶν δένδρων.

Ἀφ' οὗ δὲ ἐξέλθωσι τῶν ὠῶν τὰ νεογνὰ, ὁ πατὴρ ἐπιμελεῖται αὐτῶν μετὰ πλείστης ὅσης μερίμνης. «Εἰς οὐδὲν τῶν νεογνῶν τούτων ἐπιτρέπει νὰ ἐξέλθῃ τῶν ὁρίων τῆς κοιτίδος του. Καὶ ἐὰν δέ τι αὐτῶν κατορθώσῃ νὰ ἐξέλθῃ, λαμβάνει αὐτὸ ἐλαφρὰ διὰ τοῦ στόματος καὶ τὸ ἐπανάγει εἰς τὴν φωλεάν. Ἐὰν δὲ πλείονα διαλάθωσι τὴν προσοχήν του, λαμβάνει συγχρόνως δύο καὶ τρία διὰ τοῦ στόματός του χωρὶς νὰ τὰ βλάψῃ ἢ τραυματίσῃ. Καθ' ὅσον δὲ αὐξάνουσιν, ὁ πατὴρ παρέχει αὐτοῖς μείζονα ἔκτασιν πρὸς ἀναψυχὴν καὶ ἄσκησιν. Ἀλλὰ τότε ἡ ἐπίβλεψίς του καθίσταται ἀναγκαιοτάτη, καὶ μεγίστην καταβάλλει προσοχὴν καὶ ἐπιμέλειαν καὶ κόπους. Τρέχει ἄνω καὶ κάτω ὡς οἱ κύνες οἱ φύλακες τῶν προβάτων, οἵτινες περιπολοῦσι περὶ τὴν ποίμνην καὶ ἐπανάγουσι τὰ ἀποπλανηθέντα πρόβατα, ἕτοιμοι νὰ ἀποκρούσωσι πάντα ἐχθρὸν κατὰ τῆς ποίμνης ὁθενδήποτε ἐπερχόμενον.

Ἀλλὰ δὲν εἶνε ὁ οὐρανοσκόπος ὁ μόνος ἰχθὺς, ὁ δεικνύων τοιαύτην βιομηχανικὴν δεξιότητα καὶ στοργὴν πρὸς τὰ ἐξ αὐτοῦ γεννώμενα. Ὑπάρχει ἐν Ἰνδίαις ἰχθὺς μικρὸς, ὀνομαζόμενος ἔρις, κατασκευάζων καὶ αὐτὸς φωλεάν. Προσεγγιζούσης τῆς ὥρας τῆς ὠοτοκίας, τὸ ἄρρεν ἄρχεται κατασκευάζον τὴν φωλεὰν ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὑδάτων οὐχὶ παρὰ τὴν ἄμμον. Λαμβάνει, διὰ τοῦ στόματός του βέβαια, ὀλίγον τι χορτάριον καὶ βρύον καὶ τὸ φέρει ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Τὰ φυτὰ δὲ ταῦτα, ἐπειδὴ εἶνε βαρύτερα τοῦ ὕδατος, θὰ ἐβυθίζοντο παρευθὺς, ἐὰν μὴ ἡ προνοητικὴς ἀρχιτέκτων ἐφρόντιζε νὰ εἰσπνεύσῃ ὀλίγον ἀέρα καὶ ἐμφυσήσῃ αὐτὸν μεταξὺ τῆς οἰκοδομησίμου ὕλης του, ἥτις οὕτω πως ἐπιπλέει. Ἐπαναλαμβάνων δὲ τὴν ἐργασίαν ταύτην πολλάκις, ἀποπερατοῖ τὴν πρώτην ἡμέραν νῆσον πλωτὴν διαμέτρου ὀκτὼ ὑρεκατομέτρων. Τὴν ἐπιοῦσαν τὸ ἄρρεν ἐξακολουθεῖ τὰς προμηθείας τοῦ ἀέρος, ὃν ἐναποταμιεύει ἰδίᾳ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς νήσου, τοῦ ἐκ φυτῶν τούτου δίσκου, ὅστις ὠθούμενος πρὸς τὰ ἄνω ὑπὸ τοῦ ἐγκεκλεισμένου ἀέρος δὲν βυθίζεται πλέον, ἀλλ' ἵσταται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος χαριέντως κυμαινόμενον. Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ τοῦτο, ἐπάναγκες εἶνε νὰ προστατευθῇ ἡ φωλεὰ καὶ κατὰ τῶν ἐπηρειῶν τοῦ ναυαγίου. Πρὸς τοῦτο δὲ διὰ τῆς αὐτῆς ὕλης σχηματίζει περὶ τὴν φωλεὰν κύκλον πλάτους δύο ὑρεκατομέτρων, οὕτως ὥστε τὸ ὅλον ἔχει σχῆμα πίλου μαλακοῦ πλατυχείλου καὶ ὑπερέχει τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος 4—5 ὑρεκατόμετρα. Τούτου γενομένου, φροντίζει ἔπειτα καὶ περὶ τῆς ἐσωτερικῆς διακοσμήσεως. Ἵνα δὲ καταστήσῃ τοὺς τοίχους αὐτῆς λείους, εἰσδύει εἰς αὐτὴν καὶ περιστρέφει τὸ σῶμά του καὶ διὰ τῆς κεφαλῆς ὠθεῖ κατὰ μικρὸν πᾶν τὸ ἐξέχον, ἢ ἄλλως πως ἀντιβαῖνον εἰς τοὺς ἀρχιτεκτονικοὺς αὐτοῦ κανόνας.

Μετὰ δὲ τὴν ὠοτοκίαν ἡ θήλεια ἀπέρχεται τῆς συζυγικῆς στέγης διὰ παντὸς, καὶ οὐδέποτε ἐπανέρχεται· μόνος δὲ ὁ ἀτυχὴς πατὴρ μένει μεριμνῶν περὶ τῶν ὠῶν, ἅτινα διεσπαρμένα ἐπὶ τῶν χόρτων συνάγει καὶ ταξιθετεῖ ἐν τῇ φωλεᾷ μετὰ πατρικῆς ἀληθῶς μερίμνης. Ἐξέρχεται ἔπειτα τῆς φωλεᾶς καὶ φράσσει ἐπιμελῶς καὶ τεχνικώτατα τὴν εἴσοδον αὐτῆς, μεθ' ὃ ἀπομακρύνεται ὀλίγον καὶ μακρόθεν ἐπισκοπεῖ τὸ φρούριόν του πανταχόθεν περιφερόμενος, μήπως ἀπέμεινέ τι χρῆζον διορθώσεως.

Μετὰ ἑβδομήκοντα ὥρας εἰκάζων ὁ πατὴρ ὅτι καιρὸς εἶνε νὰ μεταβάλωσι τόπον διαμονῆς τὰ ἐν τῇ φωλεᾷ περιεχόμενα, διατρυπᾷ ὀλίγον τὴν κορυφὴν αὐτῆς, ὁ ἐγκεκλεισμένος ἀὴρ διεκφεύγει, καὶ τὸ ἐξέχον μέρος τῆς φωλεᾶς κατακάθηται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος καὶ καλύπτει τὰ ἔμβρυα, ὧν ἡ ζωὴ ἄρχεται ἤδη ἐμφανιζομένη. Ἵνα δὲ μὴ ἐξέλθωσι τὰ μικρὰ, ἕλκει τὰ χείλη τῆς φωλεᾶς καὶ δι' αὐτῶν σχηματίζει φραγμὸν ὑψηλὸν, ὥστε νὰ μὴ δύνωνται νὰ τὸν ὑπερπηδήσωσι. Λαμβάνει δὲ αὐτὰ διὰ τοῦ στόματός του καὶ μεταβάλλει τὴν θέσιν των ἐκ διαλειμμάτων ἀπὸ τοῦ κέντρου τῆς φωλεᾶς πρὸς τὰ ἄκρα καὶ τἀνάπαλιν. Γίνεται δὲ τοῦτο μέχρι τῆς ὥρας καθ' ἣν εἶνε ἤδη ἱκανῶς ἀνεπτυγμένα, ὀκτὼ ἢ δέκα ἡμέρας μετὰ τὴν διάτρησιν τῆς φωλεᾶς, καὶ εὐκόλως ἀποδιδράσκουσι διαφεύγοντα τὴν προσοχὴν αὐτοῦ. Τότε δὲ καὶ αὐτὸς καταλαμβάνει ὅτι τὸ ἔργον του ἐπερατώθη, καὶ ἀναπαύεται χαίρων διὰ τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος.

Καὶ πολλὰ ἄλλα εἴδη ἰχθύων ἄγνωστα ἡμῖν θὰ κατασκευάζωσι βεβαίως φωλεάς. Ὁ φυσικὸς Ἀγασσῆς ἀνεκάλυψε δείγματα τοιαῦτα ἐν τῷ μέσῳ τῶν κυμάτων τοῦ Ὠκεανοῦ, ἤτοι φωλεὰς μεστὰς ὠῶν ἐπὶ χόρτων ἐπιπλεόντων.

Πῶς νὰ μὴ θαυμάσῃ τις βλέπων τοιοῦτον ἔνστικτον, τοιαύτας πατρικὰς μερίμνας ἐνδελεχεῖς καὶ μεγίστην δεξιότητα ἀποδεικνυούσας; Τοῦτο δὲν εἶνε μία ἔτι ἀπόδειξις ὅτι ἡ Θεία Πρόνοια ὡς μήτηρ φιλόστοργος φροντίζει περὶ πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν ὄντων, καὶ αὐτῶν ἐκείνων, ἅτινα ἡμεῖς ἕνεκα τῆς ἀδυναμίας καὶ ἀμαθείας ἡμῶν νομίζομεν ἐστερημένα πάσης τοιαύτης;

***

Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΜΥΡΜΗΚΩΝ.

«Ὁ ἐγκέφαλος τοῦ μύρμηκος, εἶπεν ὁ Δάρβιν, εἶνε τὸ θαυμασιώτατον ὑλικὸν μόριον ἐν τῷ σύμπαντι, θαυμασιώτερον ἴσως τοῦ ἐγκεφάλου καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου».

Οὐδὲν παράδοξον ἑπομένως ὅτι τῶν φιλοσόφων καὶ τῶν φυσιολόγων ἡ προσοχὴ ἐστράφη ἐπιμόνως εἰς τὴν μελέτην τοῦ βίου καὶ τῶν ἕξεων τῶν μικρῶν νοημόνων ζωϋφίων, ἅτινα φαίνονται ὅτι πραγματοποιοῦσιν ἐν σμικρῷ τὰ πολιτειακὰ ὄνειρα τοῦ Πλάτωνος καὶ τὴν οὐτοπίαν τοῦ Θωμᾶ Μώρου.

Πράγματι, ἐνῷ ἡ τῶν μελισσῶν πολιτεία φαίνεται ὅτι ἀποκλίνει πρὸς τὴν ἀριστοκρατίαν, διότι ἡ βασίλισσα καίτοι οὖσα αἱρετὴ συμπαρασύρει καὶ διευθύνει ὁλόκληρον τὸ σμῆνος, ἡ πολιτεία τῶν μυρμήκων εἶνε καθαρῶς δημοκρατική, ἡ μόνη ἴσως ἐν τῷ κόσμῳ, ἥτις διατελεῖ ἥσυχος καὶ ἀδιατάρακτος. Πολλὰς τοιαύτας μυρμηκοπολιτείας εὗρεν ὁ αἰδέσιμος Mac Cook ἐν τοῖς *Ἀλλεγανίοις* ὄρεσι τῆς Βορείου Ἀμερικῆς συναποτελούσας ὁμοσπονδίαν, ἡ δὲ ὑπ' αὐτοῦ γενομένη περιγραφὴ τῆς ὁμοσπονδίας ταύτης θὰ ἠδύνατο κάλλιστα, ὡς παρετήρησέ τις, νὰ ἀποδοθῇ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς αὐτῆς ἠπείρου, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι οἱ μύρμηκες εἶνε λαὸς ποιμενικός.

Ὅπως ἡ μέλισσα, οἱ μύρμηκες ὑπεραγαπῶσι τὰς σακχαρώδεις οὐσίας, τὸν γλυκὺν χυμὸν τῶν καρπῶν καὶ ἄλλων φυτικῶν οὐσιῶν, καὶ ἀναζητοῦσιν αὐτὰ πανταχοῦ. Ἀλλὰ τὴν συγκομιδὴν τῶν μελιτωδῶν αὐτῶν χυμῶν δὲν ἐνεργοῦσιν οἱ ἴδιοι. Παρατηρήσαντες ὅτι ἄλλα τινὰ μικρὰ ζωΰφια καὶ ἔντομα, ἀφοῦ ἐκμυζήσωσι τὸν χυμὸν φυτῶν τινων, ἐκκρίνουσιν ἀπὸ δύο μικρῶν ὀπισθίων μαστῶν σακχαρώδη τινὰ ὕλην, ὅπως περισυνάγωσι πρὸς τροφὴν των τὸ ἡδὺ τοῦτο μέλι καὶ ἐμποδίζωσιν ἄλλα ζωΰφια νὰ ἐπωφελοῦνται αὐτοῦ, οἱ μύρμηκες ἐσκέφθησαν νὰ ἐξημερώσωσι τὰ ἔντομα ταῦτα. Καὶ λοιπὸν περιέκλεισαν τὸ μικρὸν αὐτῶν ποίμνιον, ἀνεγείραντες κύκλῳ φραγμόν, ὃν ἀπαγορεύεται αὐτοῖς νὰ ὑπερβῶσιν. Ἄλλως ὅμως οἱ μύρμηκες συμπεριφέρονται πρὸς τὸ ποίμνιον αὐτῶν μετὰ πραότητος καὶ φιλοφροσύνης ἐντελοῦς, ὁποίαν ἴσως οὐδ' αὐτοὶ οἱ εὐδαίμονες τῆς Ἀρκαδίας ποιμένες ἐπεδείκνυον πρὸς τὰ ἑαυτῶν ποίμνια.

Ἀλλὰ δὲν εἶνε ταῦτα μόνα τὰ κατορθώματα τῶν μυρμήκων. Πολιτεῖαι τινὲς αὐτῶν ἔφθασαν ἕως καὶ νὰ ἀποκτήσωσι μόρφωσιν γεωργικήν, ὡς μαρτυροῦσιν αἱ ἐν Texas γενόμεναι παρατηρήσεις ὑπὸ τοῦ διδάκτορος Lincecum. Ἐνταῦθα ὁ ἐπιστήμων οὗτος εἶδε μύρμηκας ἐκλέγοντας εἴδη τινὰ ὀρύζης, ἅτινα ἐκαλλιέργουν οἱ ἴδιοι, φροντίζοντες ἵνα καταστρέφωσι πάντα τὰ ἄλλα φυτὰ ὅσα ἐβλάστανον ἐν τῷ χώρῳ τῷ προωρισμένῳ διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς ὀρύζης. Ὅταν δὲ ὁ καρπὸς τοῦ φυτοῦ ὡρίμαζεν ὅσον αὐτοὶ ἤθελον, διότι τὴν τροφὴν αὐτῶν προτιμῶσι πάντοτε ῥοώδη μᾶλλον ἢ σκληράν, ἀπεχώριζον αὐτὴν τοῦ ἀχύρου, ὅπερ ἔρριπτον μακράν, καὶ ἐναποθήκευον.

Κατόπιν ὅλων τούτων πολὺ δύσκολος βεβαίως θὰ ἦτο ὁ ἐπιχειρῶν νὰ διαμφισβητήσῃ τὸν πολιτισμὸν τῶν μυρμήκων.

Δ. Δ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ ἐφημέριος μικροῦ χωρίου ἀπαντᾷ καθ' ὁδὸν ἕνα συγχωρίτην του, μέθυσον ἀδιόρθωτον.

— Μὰ ὡς πότε λοιπὸν, ταλαίπωρε, θὰ ἐξακολουθῇς νὰ ζῇς εἰς τὸ καπηλειό; ... Δὲν καταλαβαίνεις πῶς καὶ τὴν ὑγεία σου καταστρέφεις καὶ τὴ ψυχή σου κολάζεις; Ποτὲ δὲν σὲ εἶδα νἄλθῃς καὶ 'ς τὴν ἐκκλησία.

— Τί νὰ κάμω, δέσποτά μου, ἀποκρίνεται ὁ μέθυσος· 'ς τὴν ἐκκλησιὰ τὸ πίνετε μόνος ἐσεῖς!

***

Ἐν ὁμίλῳ κυριῶν.

Μία τις αὐτῶν ἀποτείνεται πρὸς ἄλλην.

— Ἀλλὰ, ἀγαπητή μου Ἀσπασία, γιατὶ τέλος πάντων τόσον πένθος ἀκόμη .... Μοῦ φαίνεται πῶς 'πέρασαν δύο ὁλόκληρα ἔτη ἀφ' ὅτου ἀπέθανεν ὁ μακαρίτης ὁ ἄνδρας σου.

— Περισσότερα μάλιστα· εἶνε δυόμισυ σωστὰ σήμερον· ἀλλὰ τί νὰ κάμω· 'ξέρεις, τὰ μαῦρα ποῦ πηγαίνουν τόσον καλά!

***

Ὁ κύριος Μ... ἂν καὶ μὴ ἐξελθών ποτε τῶν Ἀθηνῶν, ἔχει τὴν ἀθώαν μανίαν νὰ παρουσιάζε-

ται εἰς πᾶσαν περίστασιν ὡς περιηγηθεὶς ὅλην τὴν Εὐρώπην.

— Ὅταν εἶσθε εἰς τὴν Βενετίαν, τὸν ἐρωτᾷ εἷς ἀκροατὴς τῶν τοιούτων ταξειδίων του, εἴδετε ἐκεῖ τὸν λέοντα τοῦ Ἁγίου Μάρκου;

— Μπά, τὸν λέοντα, καϋμένε, νὰ μὴ δῶ· ἴσα ἴσα ἤμουν ἐκεῖ εἰς τὴ στιγμὴ ποῦ τοῦ ἔφερναν τὴν τροφή του, καὶ ἐκάθησα καὶ τὸν ἔβλεπα ὅλο τὸ διάστημα ποῦ ἔτρωγε!!

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἡ καλλίστη ἀνατροφὴ δὲν εἶνε ἐκείνη, ἣν παρέχουσιν οἱ διδάσκαλοι, ὅσον ἐκείνη, ἣν ἀφ' ἑαυτοῦ ἕκαστος λαμβάνει, ὅτε παύων τοῦ νὰ εἶνε παῖς διατρέχει τὴν τοῦ νεανίου ἡλικίαν. Ἕνεκα δὲ τούτου δὲν πρέπει νὰ βιάζωσιν οἱ γονεῖς τὴν πρόωρον ἄνθησιν τῆς εὐφυΐας τῶν τέκνων αὐτῶν. Ἃς ἐπιβλέπωσι μεθ' ὑπομονῆς τοὺς παῖδας, περιμένοντες τὰ ἀποτελέσματα τῶν χρηστῶν παραδειγμάτων καὶ τῶν ὠφελίμων ἐπιδράσεων, καὶ ἔχοντες πίστιν εἰς τὸν Θεόν· ἃς μεριμνῶσιν ἐπιμελῶς περὶ τῆς ὑγιείας τῶν νέων καὶ τῶν τοσούτων ἀναγκαίων σωματικῶν ἀσκήσεων· ἃς δείξωσιν αὐτοῖς ἐλευθέρως τὴν ὁδὸν τῆς αὐτοβελτιώσεως· ἐκ παιδικῆς ἡλικίας ἃς ἀναπτύξωσιν εἰς τὰ τέκνα τὴν συνήθειαν τῆς ἐπιμελείας καὶ τῆς ἐπιμονῆς, καὶ θέλουσιν ἴδει ὅτι ἐφ' ὅσον προβαίνῃ ἡ ἡλικία, θέλουσι προοδεύει καὶ οἱ νέοι καὶ μετὰ ζέσεως ἐργασθῆ εἰς τὸ μέγα ἔργον τῆς ἠθικῆς αὐτῶν καὶ διανοητικῆς ἀναπτύξεως.

*** Ὅ,τι συνήθως καλοῦσιν οἱ ἄνθρωποι Τύχην, τοῦτο οὐδὲν ἄλλο κυρίως εἶνε ἢ αἱ ἴδιαι αὐτῶν σκαιότητες. Δι' ἀνεξιτήλων χαρακτήρων ὀφείλει ἕκαστος νὰ ἐγγράψῃ εἰς τὴν μνήμην του τὸ χρυσοῦν τοῦ Ὁμήρου παράγγελμα, λαμβάνων ἀείποτε σύμβουλον τὴν μετὰ φρονήσεως σκέψιν·

Ἀλλ' ἄγε δὴ σύ, φίλος, μῆτιν ἐμβάλλεο θυμῷ,

διότι, ἐὰν αἱ κακίαι τιμωροῦνται ἐν τῷ ἄλλῳ κόσμῳ, αἱ μωρίαι, βλακίαι καὶ ἀτασθαλίαι παιδεύονται ἐπὶ γῆς· ἀδιάφορον, ἂν ἐνίοτε ἡ χάρις κατισχύει τοῦ δικαίου.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατὰ τὴν ἐφημερίδα «Nation» τῆς Νέας Ὑόρκης μετ' οὐ πολὺ αἱ γυναῖκες τῆς πολιτείας τῆς Βασιγκτῶνος θέλουσιν ἀποκτήσει τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφοφορεῖν. Τὸ νομοσχέδιον, δι' οὗ χορηγεῖται αὐταῖς τὸ δικαίωμα τοῦτο, ἐγένετο ἤδη πρὸ πολλοῦ δεκτὸν ὑπὸ τῆς κάτω Βουλῆς τῆς πολιτείας. Καὶ ἀπερρίφθη μὲν τότε ὑπὸ τῆς ἄνω Βουλῆς, ἀλλὰ νῦν ἐλπίζεται ὅτι θέλει γείνει ἀποδεκτὸν καὶ ὑπ' αὐτῆς.

Περίεργον περίπτωσιν ἐγκεφαλικῆς νόσου ἀναφέρει ὁ ἰατρὸς Legrand de Saulle παρατηρηθεῖσαν ἐν τῷ νοσοκομείῳ Salpêtrière τῶν Παρισίων.

Γυνή τις ὑποχονδριακή, 65 ἐτῶν ἡλικίας, ἐφαντάσθη ὅτι ἐγένετο ἔγκυος ἐκ βιασμοῦ πρὸ τριακονταπέντε ἐτῶν, καὶ ὅτι τὸ ἔμβρυον ἦτο μία πέρδιξ. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μέχρι σήμερον ἡ πέρδιξ ὑπῆρξεν ἡ βασανίζουσα τὴν ἀτυχῆ παράφρονα ἰδέα. «Ἠσθάνετο τὴν πέρδικα πετῶσαν ἐν τῇ κοιλίᾳ της, γεννῶσαν τὰ μικρά της, τὰ ὁποῖα ᾖδον νυχθημερὸν» κτλ. κτλ. Ἀλλὰ τὸ κακὸν δὲν περιωρίσθη ἕως ἐδῶ. Ἡ δυστυχὴς ἰσχυρίζεται ὅτι ἔχει νέαν ἐγκυμοσύνην, ὅτι ὅμως νῦν τὸ ἔμβρυον αὐτῆς εἶνε οὐχὶ πλέον πέρδιξ, ἀλλὰ ἵππος· τούτου ἕνεκα λέγει ὅτι αἰσθάνεται σφοδροὺς πόνους, βάλλει δυνατὰς κραυγάς, φοβεῖται μὴ πάθῃ ἐγκεφαλῖτιν, καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις τρέμει μὴ τυχὸν ἔλθῃ ἡ ὥρα τοῦ τοκετοῦ.

Ἐν Παρισίοις ἐπὶ 100 γεννήσεων αἱ 25 προέρχονται οὐχὶ ἐκ νομίμων γάμων. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐκ 56,032 γεννήσεων αἱ 14,269 προήρχοντο ἐκ παρανόμου συμβιώσεως.

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Ἡ βασιλόπηττα τοῦ νέου ἔτους.

Εὐγενὴς συνδρομήτρια τῆς «Ἑστίας» ἔπεμψεν ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν τὰς ἑπομένας δύο συνταγὰς περὶ κατασκευῆς τῆς *βασιλόπηττας*, τὰς ὁποίας εὐχαρίστως καταχωρίζομεν ἐνταῦθα.

Βασιλόπηττα τῆς μπύρας. Λαμβάνομεν 200 δράμια ἀλεύρου τῆς Εὐρώπης, ζυμόνομεν αὐτὸ μὲ 300 δράμια χλιαροῦ γάλακτος καὶ ἥμισυ ποτήριον προζύμι τῆς *μπύρας*, καὶ ἀφίνομεν ν' ἀναβῇ ἐπὶ μίαν ὥραν ἢ καὶ πλειότερον.

Λαμβάνομεν εἶτα 12 αὐγά, ὀλίγον ἅλας, 250 δράμια γάλα, κτυποῦμεν αὐτὰ μὲ τὸ *τέλι* ἐπὶ μετρίου πυρὸς ἕως οὗ θερμανθοῦν, ἔπειτα τὰ ῥίπτομεν ὡς εἶνε θερμὰ εἰς τὸ προζύμι καὶ τὰ ἀναμιγνύομεν καλῶς διὰ τῆς χειρός, ἵνα μὴ σχηματίζωνται βῶλοι.

Λαμβάνομεν τέλος 2 ὀκάδας ἄλευρον καὶ 150 δράμια ζάχαριν, τὰ ὁποῖα ῥίπτομεν κατ' ὀλίγον καὶ ζυμόνομεν μετὰ τοῦ ἄλλου μίγματος. Ἀφοῦ γείνῃ ἡ ζύμωσις αὐτῶν, ἔχομεν ἕτοιμον 150 δράμια βούτυρον πεπηγμένον, ἐκ τοῦ ὁποίου λαμβάνομεν κατ' ὀλίγον εἰς τὰς χεῖρας ἐνῷ ζυμόνομεν, ἕως οὗ τελειώσῃ. Μετὰ ταῦτα ἀφίνομεν τὴν ζύμην ν' ἀναβῇ, καλύπτομεν αὐτὴν καὶ θέτομεν εἰς θερμὸν μέρος· ἔπειτα πλάττομεν αὐτὴν καὶ τὴν ἀφίνομεν πάλιν ν' ἀναβῇ· τέλος τὴν ἀλείφομεν μὲ αὐγοῦ κρόκον καὶ ζάχαριν καὶ τὴν στέλλομεν εἰς τὸν φοῦρνον. Τὸ νόμισμα ἀφίνεται εἰς τὴν διάθεσιν ἑκάστου, λέγεται ὅμως ὅτι τὸ χρυσοῦν κάμνει τὴν πήτταν νοστιμωτέραν.

Βασιλόπηττα λειψή. Ἡ κατασκευὴ αὐτῆς εἶνε εὐκολωτάτη.

Λαμβάνομεν μίαν ὀκὰν ἀλεύρου, 100 δράμια βούτυρον, 5 αὐγὰ καὶ 100 δράμια ζάχαριν· ζυμόνομεν αὐτὰ καλῶς, πλάττομεν τὴν ζύμην καὶ στέλλομεν αὐτὴν εἰς τὸν φοῦρνον.

ΑΘΗΝΗΣΙ — ΤΥΠΟΙΣ Κ. ΟΦΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ ΦΙΛΟΜΟΥΣΟΥ